مصراع
آنچه از شمشیر می‌آید نه حد خنجر است

جانا ز در تو دور نتوانم بود
فارغ ز بهشت و حور نتوانم بود

مفرد
اندر غزل خویش نهان خواهم گشتن
تا بر لب تو بوسه زنم چون بسرایی

زین درد که گفتم صبور نتوانم بود
سر در در تو بی کس نتوانم بود عشقم نبود

مفرد
ز آن دو زیبا چون غم دوستی ناخواسته
هر دو در دنیا تو شوی یا دو یکی آراسته

دو با قفصه فارسی کلف کتاب راشد ترتیب ...
حصر ...

لبس الشیب من الهموم والهرم
کل شیء یبدو ف ... الفراق

مفرد
بدر در با قفا قطع شمایش
اگر خدا هی سلامت در کنارش

اللهم امتنا یوم الدین ...

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد او خلاقه كه ايتدي احسان   براوچ طپراغه شكل انسان
هم ايدوب لائق حسن تقويم   عقله علمله ايتدي تكريم
شرف نطقله هم اول منان   قلدي ممتاز گروه حيوان
قابل علم وكتابت ايتدي   صاحب رشد ودرايت ايتدي
كرم ونعمتي بي پاياندر   شكري واجب نه اولور نزد اندر
ايليوب لطف وعطاسن اكمل   انبيا ايتدي پياپي ارسال
قيلدي هم انلره تنزيل كتاب   امر ونهي ايله ايدوب نيچه خطاب
ايلدي راه صواب ارشاد   قالميه تا كه ضلالتده عباد
صكره اول رب كثير الانعام   ويروب اول سلسليه حسن ختام
ايلدي احمد مختاري رسول   كه ايده عالمي حقه موصول
ايليه دين مبيني تكميل   گوستره جنته دك طوغرو سبيل

كه اودر

كه اودر مظهر اخلاق حسن   صورت وسيرتيدر مستحسن
ايليوب اولدخي چوق سعي بليغ   قيلدي ايفاي رسوم تبليغ
اولدي هادي براياي امم   طولدي نوريله سراسر عالم
اكا هم سائره اولسون صلوات   بولورز انلر ايله بزده نجات

در خطاب فرزند خويش

بعد ذا اي ولد آگاه هم   جگرم پاره سي لطف الهام
وي گلستان ادبده گل تر   سنبلستانمزه سنبل تر
وي نمايبرور فيض جاويد   نخل نوبرسته گلزار اميد
وي گزيده گهر درج شرف   مهر تابنده رخ برج شرف
وي گوزم نوري سرور قلبم   غم ملك داري حضور قلبم
حمد لله كه خداي منان   سني بو بنده يه قيلدي احسان
اولدك اي ماحصل عمر عزيز   پيرلكده بكا حالت انگيز
مهروش ايليوب اشراق ظهور   دل تاريكمي قيلدك پرنور
نوله شكر اوزره بولنسم هرگاه   بكا مطلوبمي ويردي الله
راضيم شيمه واطوارگدن   حسن اخلاقله رفتارگدن

چون سکا جلب رضادر مجهود　　اولسون الله دخی سندن خشنود
جد بجد مایهٔ نسلک طاهر　　اصل ذاتنده نجابت ظاهر
گرچه بوقدر سکا حاجت پند　　لیک وار شوق طبیعت بنده
که محامد ایله ممتاز اوله سن　　لائق رتبهٔ اعزاز اوله سن
او سببدن بونی ایتدم تحریر　　دیه سنکیم اثری والد پیر
فن اخلاقده چوق قدر تألیف　　نظم ونثر اوزره اولنمش تصنیف
لیک نابی دقیقه دانک　　یعنی اول مایهٔ سخن پیرانک
پند خیریه سیدر بر معنی　　دیمه یازمش نیجه مالایعنی
گرچه تفصیل کلام ایتمشدر　　باری تحقیق مقام ایتمشدر
بنده یازدم سکا بو مختصری　　حاضر ایتدم نه ایسه ما حضری
مختصر اولهده مضبوط مفید　　بولنور بونده نیجه لطف مزید
گاه اکا گاه بوکا ایله نظری　　بیله سن قدر مقال پدری
چون سنکچون یازلیوب اولدی تمام　　قوندی لطفیهٔ وهبی اکا نام
سنده اولادیکه نصح ایلیه سن　　بوندن اعلالرینی سویلیه سن

در فضائل علم شریف

یعنی

یعنی ای نور دو چشم املم　　درج دلده گهر بی بدلم
پدرانه سخنم گوش ایده سن　　در کبی گوشکه منگوش ایده سن
وار میدر فائده سی دنیاده　　دیه لرده سکا وهبی زاده
ارث اولورمی اب وجدک هنری　　علمیدر نجل اصیلک پدری
علم وعرفان سبب رفعتدر　　عالم اولمق نه بیوک دولتدر
علمن اظهار ایدیجه آدم　　اولدی بالجمله ملائک ملزم
انبیا وارثی اولمش علما　　اکله کیم بونه وراثت نه غنا
مال الله علمی صاتمه　　ماله رغبتله وار اوب الدانمه
اغنیا مفلس اولور بر دمده　　گورمشز نیجه سنی عالمده
مال در سنه که چوق دشمنی وار　　یولنی بکلیجی رهزنی وار
علم سینه کبی ایله مالی　　صاقلنور مخزنه هر کسن مالی
علما جکده فرضا خسران　　علم سرمایه سی بولماز نقصان
آتشه یانه جهان غرق اولماز　　قوپه طوفان صوینه غرق اولماز
جبر ایله حاکم ووالی الامر　　قاله میدانده حریفان چالماز
کسر ونقصان ویره مز بذل وصرف　　یوقدر آنک خطری محو وتلف

بویله فخر ایله اولورمی افزون   یره کچسون اهل مال قارون
دار عقبایه برابرجه کیدر   هم جهانده براغور نیجه اثر
صانمه تحصیل فنون اوله جنون   بو سوزی سویلمز الا مجنون
کیمیا فضل و هنردر الحق   استمز کلفت عقد و زیبق
علما هپ ایشن آلتون ایلر   کیمیاگر جگرین خون ایلر
اهل علمه زر و زیور رخ زرد   یوکلنور مال اشکی صرتنه درد
عالم فاسق اولنذی ترجیح   جاهل عابده با نقل صریح
علمک اوصافنه غایت یوقدر   نقدر سویلسم اندن چوقدر
یازدی تفصیلنی فخر رازی   اوقیوب کشف ایده سن اول رازی
جمله سن ایلیمم بن تقریر   کوسترر سا که حدیث و تفسیر
اولی سعی و صوکی موهبه در   قوله جانب حقدن هبه در

در تعظیم استاد

خواجه که ایله بغایت تعظیم   حق استاد عجب امر عظیم
حرف بر نکته من علمنی   اکله در قیلدیغی بنده سینی
قید محنتدن اولور آزاده   دائما قوللق ایدن استاده

خواجه یه هر کیم ایدرسه آزار   کوره مدک اولدیغی برخوردار
طالب خیر دعای استاد   دو جهانده سبب نیل مراد

در سبب تقدیم بحث علم

جمله دن اول یا جان پدر   ایلدم علمه سنی شوق آور
که او درجمله دن اقدم بیله سن   علمی بو رتبه مکرم بیله سن
اولدی چون مایهٔ حسن اخلاق   بولدی تقدیمه نوله استحقاق

در علوم نافعه

لیک ای لطف خدای علام   علم نافع دیمه در اصل مرام
دخی اول علم شریف نافع   بی عمل اولمیه محو و ضایع
عمل و علم ایکیسی واحددر   صورت عکسی اکا شاهددر
سنده وار نسخهٔ ترتیب علوم   انده هر نوعی دکلمی معلوم
علم تفسیر و احادیث و اصول   آدمی جنته ایلر موصول
فقه ایسه بحر عمیق عرفان   وار در آنک کهر بی پایان

در علم طب

علم ابدان هم اکا توأمدر   بلکه اندن دخی چوق اقدمدر

چون صحیح اولمیجق اصل وجود — علمه بذل ایلیه مز سن مجهود
علم طبه ایده کور کیم دقت — اوله سن قادر حفظ صحت
اوقو اسلوب حکیم اوزره همان — فن تشریحده ایله امعان
قالمدی شیمدی طبیب حاذق — اولدرر خلقی کیدیلر یازق
اقتضا اتدی تداوی و علاج — اولمه ویله جهلایه محتاج
ایتمه انکله ولی کسب معاش — حسبة لله ایچون چکمه تلاش
کندو دردین براغوبده آدم — نه بلا غیره سوره مک مرهم
لیک اول فنی ایدرکن تحصیل — ایلمه قول حکیمی تأویل

در علم حکمت

کیه لودر حکمت رب متعال — حکما سوزلری در وهم و خیال
کورینور کرچه موافق عقله — اکثری لیک مخالف نقله
کوره سن شرح مواقفده تمام — رد ایدر آنلری هب اهل کلام
فلسفیاته توغل ایتمه — روز و شب آنی تأمل ایتمه
فلکیات و طبیعیاتی — انفعال و کم و کیفیاتی
اوقویوب بندخی کشف ایتمشیدم — فلسفی مسلکنه کیتمشیدم

جمله برهانلری در ناموثوق — حکمت خالقی بیلمز مخلوق
آنی نه صاحب قانون آکلر — نه ارسطو نه فلاطون آکلر
اول اراجیف عقول عشره — صنعه جق ننه می عقل بشره
عرضی جوهری بولسک آلمه — فکر صورته هیولا قالمه

در علم منطق

منطقه ایله ولیکن اقدام — خلط ایدردکلمه کیم دیر حرام
حد ذاتنده اودر فن دقیق — که ایدر طالبینی اهل تحقیق
نفع ایدر حاصل ایجدو قیاس — بیله نتیجه آنی هر علمه اساس
اولدی چون خادم انواع علوم — سنده ایت خدمت آکا ای مخدوم

در مباحثه بوجه آداب

بحث علم ایله بوجه آداب — طاریلوب مغلطه یه ایتمه شتاب
خصمکی ایله ایلسکده الزام — ینه تطییبنه ایله اقدام

در علم هندسه

اعتبار ایلمه یک هندسه یه — دوشمه اول دائره وسوسه یه
باقوب اشکاله مقرنس دیه رک — یه مربع یه مخمس دیه رک

دوشش اولوپ دائرهٔ افکاره   ماحصل دونمه‌سن پرکاره

خطّ و اضلاع سوزی داعیه‌در   صانمه کیم اکلنه جك زاویه‌در

معرفتده رسوزیمز یوق اما   بیله کتسون آنی معمار بنا

در علم نجوم

چیقارلر سنه ده بر تقویم   اوله‌سن طالب علم تنجیم

رجم ایتدیکی ایچون اهل نجوم   اوله‌یمه مانند شیاطین مرجوم

اکثری سوزلری یدر کذب صریح   نه عمل بیکده بری چیقه صحیح

نیجه منحوسه ایدر نسبت سعد   کذبی تصدیق اولنورمی نسن بعد

شاهد حالیدر کلمی باری   آنلرك ظاهر اولدی ادباری

چوق منجم بیلورم بی پیوند   یلدزه آتچه ایچون آتدی کمند

ایتمدی موت هلاکوی عیان   زایجه سازی زیج ایلخان

قالدی حیرتده یاقوت خواجه نصیر   کوردی کیم پرده لیدر چشم بصیر

بوسعید ایتمشیدی نیجه زمان   رصد آرایی زیج کورکان

بیلمدی قاتلنی یانده   زخمی کاره ایتمیجك جاننده

بالشهاده بیلورز عالم غیب   رب علامدر انجق لاریب

ایتمه تکمیل هوس اول فنّی   که آنك جمله دلیلی ظنّی

بنده اوّل اوقوشدم امّا   اعتبار ایلمدم بنو عمّا

بیلکه قبله ایله اوقاتی   کسبك اولمازاو قدر آفاتی

جغمینی ایله مجسطی دیه رك   کره و سطح زمین سویلیه رك

ایلمه هیئته صرف مقدور   کوکه چیقمق کبیدر دورادور

صورت حال خسوف ایله کسوف   اولوراونی عمل ایله مکشوف

آنی ظن ایلمه بر امر عظیم   اوحسابی سکا ایتدم تفهیم

ارتفاع المغه بین الاحباب   رمضانه یاقشور اسطرلاب

در علم رمل

صنعت رمل ایسه غایت مشئوم   اکثر اربابی فقیر و مذموم

آنلرك قرعه‌سیدر فقر و سؤال   تخته‌سن باشنه چالسون رمّال

اعتماد ایتمسیدر غایت عیب   که اوله بوجهله اعلم عالم غیب

در علم جفر

جفر ایسه اهل کرامت ایشیدر   کیم کورر اهلن آنك کیم ایشیدر

آنی اشخاصه عیان ایتمزلر   اکچه ضمننده بیان ایتمزلر

در علم تعبیر

فن تعبیرده ابن سیرین   یازدی چوق نسنه شکردن شیرین

صادقن امّا که معبّرلکدن   دوشی آزمشلر ایله برلکدن

در علم وفق

علم اوفاقه هوسکار اولمه   میل اقبال ایله ادبار اولمه

معنیء شمس معارف مکتوم   ذرّجه فائده‌سی نامعلوم

اربعینلر ایله خلوتنه ایمش   تنگ وتنها او مشقتنه ایمش

اولور اولماز ایشه اسما چکمه   صدمهٔ قهره مسمّا چکمه

در سحر ونسخه کاری

سحر ایچون تبّت وارون اوقمه   رقیه خوانلق ایله افسون اوقمه

اولمیوب سحرده امّا میال   شعره سعی ایت که اودر سحر حلال

اخرج اخرج دیمکیله نه چقار   کیم یا پاره آلی که الله ییقار

نسخه جیلک هله بک ازمقدر   یعنی انجامی کوبک یازمقدر

در نارنجیات

رنجدر آدمه نارنجیّات   ایلمه بیلمکه میل ونیات

چارپیلور ایتمکه رام تسخیر   قوم جنّی نیجه بیچاره فقیر

دشمن آدم ایکن دیو وپری   یوقمیدر آنلاره و خلقک خطری

ایتمه دعوت یانکه شیطانی   صانمه خدّامک اولور روحانی

عقله طعنه قیتی چوق بویله فنون   انلره دیله سزا ایشته جنون

در علم کیمیا

کیمیا علمی کیمی ایتدی غنی   سیمیا سیمه باتردی بیله‌نی

کیمیا معجزهٔ موسادر   غیریسی اکا اولماز قادر

جلدکی قولی یلاندر جمله   او مجلّد هذیاندر جمله

جابرک اکلمه شوز بطلانن   بی نتیجه بیلورز برهانن

اصطلاحاتی مزیّفدر هب   برآلای قول مزخرفدر هب

زر وسیم آدی ایمش شمس وقمر   بویله اسماده سمادنمی ایز

کیم بیلور زیبق رجراج ندر   موی سر دهننه محتاج ندر

بویله لافه قاپیلور نیجه فقیر   قرعه‌دن روحنی ایلر تقطیر

مالنی یاقر بیفلس اولور   آلتون آدی بوزیلوده مس اولور

نه قدر آغله یانه یانه   چیقرلر قزلن میدانه

جوغنی نایوس اولیجق آخر کار　　قالپوز انلکده ویرر کاره قرار

نیجه تحویل اولنور ماهیت　　کارکر اولمیه بونده صنعت

حکمایه کوره بو امر محال　　بلکه تجویز ایده مز وهم و خیال

هیچ کلورمی سکا او هرجائی　　اصل اسمی اوله کی بی نامی

بیلسن آنجق ایدر رب قدیر　　حجری جوهر و خاکی اکسیر

وارمی مرانشن کبی خالص زر　　پاک وبی پاک محک تمییز

معدن فضل ایده الله سنی　　کوزی طوق دولتی چوق قلبی غنی

در قصهٔ کیمیاجی

بیلورز وار ایدی بر کیمیاجی　　علمنک صحتنه دعواجی

سو و صفا نوردی لبن عذراسی　　مایه یه ویرمشیدی سوداسی

بر عرب جاریه یه مالک ایدی　　راه سودانه کهی سالک ایدی

یوته کرمنه هر شب تنها　　طلق محلول ایدر ایدی القا

قاره صویه قارشجه آق صو　　بوللانوب ایچی اولوردی مجلو

اول سیه رویی سیه کس عفریت　　عاقبت طوتدی مثال کبریت

عقد قرار صوینده الحق　　ایتدی قطرانه طولومن بر زیبق

چقدی صان کولجه اولکو سیم وزری　　طوغدی التون صاریسی بر پیری

ظرفا ایتمک ایچون استهزا　　کتدیلر خانه سنه بی پروا

دیدیلر چوق چالیشوردک چلبی　　بوته دن اشته چقاردک ذهبی

بولمیوب رد جوابه چاره　　شرمله چهره سی اولدی قاره

در علم سیمیا

سیمیا ایسه خیال واوهام　　اسمی وار کرچه ولکن قوری نام

آصلی یدر شعبدهٔ موهومه　　یعنی صورت ویره مز معدومه

حقه بازه یاقیشور بویله فعال　　آکا رغبتمی ایدر اهل کمال

بیلمیوب آصلینی بعض نکبت　　ابن سینایه ایدرمش نسبت

هیچ آنک عقلنه اولسونمی سزا　　که اوله مائل وهم و خولیا

بویله خلط ایلر آنک اربابی　　هب کوزی باغلو صانور احبابی

در علم تعویذ

صغری بیلدیکی مال تعزیر　　جلب مال ایتمکه دام تزویر

شق ارضیله دفینه بوله مز　　چاتلاسه یرده خزینه بوله مز

قاپدروب مالنی آلدانمه صقن　　صغری مال بولور صانمه صقن

در علم قرطاسیه

علم قرطاس بیلن بیچاره — اولەمی آقچەیە پارە پارە

در طلسمات وسیمیات

ایلمە فن طلسماتە هوس — آچامزسنك او طلسمی اوركس

سیمیا آدمی مخفی ایدەمز — عاقل اولان تهلکه راهه کیدەمز

ضرب شمشیرە طیانمز فولاد — عقلی کسمزلر ایدرلر بونده عناد

قولینی حفظ ایدر الحق الله — ایلمە حرز طلسماتی پناه

در علم اخفا

اولمەلو ارە علم اخفا — کندوکی کوزکورە ایتمە رسوا

اصلی یوقدر بیلەسن چکمە زبان — هدهدی ایلمە مقطوع زبان

سرمە مخفی ایدەمز انسانی — سورمەلی آنی دین شیطانی

هیچ نە ممکن در اولە شخص کثیف — وزغه پوستی ایلە جسم لطیف

بیلورم قالمدی شبهم مبهم — تحقیقی رندجهانم فافهم

لطف ایدوب اویلە فنونە باقمە — کندوکی نار بلایە یاقمە

در علم تصوف

اوقوسك

اوقوسك علم تصوف نە ضرر — پاك بیل تصفیەء باطن ایدر

چون اودر علم شریف ابرار — کنج اسرار حقایق آثار

قوم صوفیە دراهل تحقیق — دلی صافیلری دریای عمیق

واردر اول زمرەدە چوق صاحب حال — واصل رتبەء اعلای کمال

نە خطا انلرە ایتمك اسناد — فعل بدعت ایلە قول الحاد

صاقن انلارە صاقن طعن ایتمە — متعصب روشندە کیتمە

ایلمە تخطئە قول فصوص — اصطلاحات اولە شاید مخصوص

هیچ یاقیشمز بهلە اهل دینە — افترا حضرت محی الدینە

کورفتوحاتینی کیم اول نحریر — نیجە اسرار ایدە انده تحریر

حقندە صقن ایتمە بهتان — حاصلی ایلە کورکف لسان

آنلرە دخل ایدنلر ادبار اولدی — پك بیوك دردە کرفتار اولدی

صنمە راه شریعت بشقە — مسلك اهل طریقت بشقە

ظاهر و باطنی بیلمز جاهل — قشر و لب نکتەلرندن ذاهل

ظن ایدر باطنی کیم باطلدر — کندونك رأیی ایسە عاطلدر

نقشبندیە نە پاکیزە نقوش — آندە اسرار حقیقت منقوش

خواجگان خیمی ده یوجه آداب   انتساب ایتمکه حقه ایوباب

حالت وجد و سماع انزنهان   ینه آگلر آنی صاحب وجدان

یازدی احیای علومنده امام   سکا کشف ایتمشیدر آنی تمام

آنلرک حالنی الله بیلور   سرلرین عارف آگاه بیلور

در احوال ملاحدهٔ زمان

شمدی کوردکلرک اهل تقلید   بکزمز آنلره کر شیخ و مرید

نه شریعت نه طریقت اکلر   نه مجاز و نه حقیقت اکلر

حال صاحبلری قلت اوزره   حکم معدومدن ندرت اوزره

اکثری دیشن بیلوب قربانه   کوز دیکر نذره باقار قربانه

بوکاراضیمی اولور رب خبیر   خلقه ذکر اوله دام تزویر

آغلیوب خلقی اینا ندرمغیچون   طوته لر انی طولاندرمغیچون

طالعه توحیدی دیو جوش ایدهلر   عشقنی اجمعه‌می نوش ایدهلر

کورسه لر بر کوزل اوغلان کلیور   دیه لر تکیه یه قربان کلیور

تا قیه قایمق روشندن آکاه   سکه صورتله این خلفه کلاه

سترایچون ایلدیکی خذلانی   جاجی بکتاشه ایده بهتانی

حاشا لله ندراول قول سخیف   دیه لر ساقطا ولورمش تکلیف

بولنور نیجه وجودی مذهب   نیجه زندیق حلول مشرب

وار در اول زمره ده ضعف ایمان   آنلرک عرقنه کیرمش شیطان

ینه دعوای کرامت ایلر   خارق عاده نه سوزلر سویلیر

او بله ملحدده کرامتمی اولور   اولیا اهل ضلالتمی اولور

الحذر آنلر ایله الفتدن   مذهبه دائر اولان صحبتدن

تکیه دن تکیه به ایتمه دوران   اولمه اول دائره لرده رقصان

بونلرک ظاهر اولاجق بطلانی   صانمه اسلافه ویرر نقصانی

برکوی بونلری یا ایلر انکار   سویلمز حق سلفده کفتار

قاضی زاده سوزیده روشندر   یوزیی قاره ایشیغه دشمندر

ینه سن ایلمه طعن و تشنیع   اهلنه راجع اولور فعل شنیع

قلب درویشه طوقنمه حذر ایت   فقرا در دیو حسن نظر ایت

چون اوله جذبه‌سی من عند الله   ایتمه مجذوبه حقارتله نکاه

بیلورز اغزی ایله قوشن قاپه‌مز   آدمی ییقه‌ده آنلر یاپه‌مز

صانمه القلیرینی احسندر   اوزاق اولمق قیتی مستحسندر

خرقه وتاج كينلر چوقدر   ليك بر مرشد كامل يوقدر
وار ايكن راه كتاب وسنت   ايلمه غيري طريقه بيعت
يتشور سكا طريق حنفي   ويروي اول مذهب الله شرفي
دخي سر مذهبمز بو منصور   قومدي علم عقايدده قصور
آنلرك مسلكيدر راه سلوك   اولمه همراه خطرگاه سلوك
بلكه معفو اوله نقصان عمل   اولمسون ليك عقيده‌ده خلل

در علم موسيقى

موسيقى فنيده حكمتدندر   علم اصحاب طبيعتدندر
بيلورم راحت ارواح اما   مايهٔ قوت اشباح اما
بسته خوانلق سكا شايسته دگل   سلك آنلره پيوسته دگل
ديمه مطربله يلالا يله لي   اولمه هم طنبوره تك ورته لي
صاقنوب سويلمه شرقي ماني   بندوكن بيلمه ياله تور كماني
طبعك ايلرسه اگر ميل نوا   بيل مقامايي بي صيت وصدا
اولمه سازنده لرك دمسازي   چالدررلر سكا شايد سازي
نايه تضييع نفس ايتمه لي   اوفليوب يعني زرنيله لي
نای زنی

چالمه اوبله دوديكي مولانا   كه ديه آدينه ني زن ملا
پرده سنز لكدر امان ايتمه كمان   يا قشور سينه‌مي گوز جي به كمان
نه رزالتدر ويه لر سنطوري   شهرتك اوله يا خود طنبوري
دمكتيي تحفه ده يازدم سكا بن   عيبدر اولمه صقين دايره زن
نغمه‌نك گرچه نيچه حالت وار   نيچه وقتيده جاك حكمت وار
اولميجق سمع حقيقت آگاه   ايشيدر نيچه صداي جانكاه
شوقله ولوله‌لي آوازه   بلبلك قونديغي چوقدر سازه
طبع انسان نيچه ايلكه قرار   حظ ايده اشتر اشكسته مهار
موسيقى اولديغنه فن جليل   يتشور قصهٔ شهزاده دليل
يازمم اول قصه‌يي چوق شهرتي وار   آني گوش ايتميه‌نك نديتي وار
ليك سن ايلر ايسك ميل هوس   دائره گوده ايشيدنجه هر كس
جلبي اهل هوا دردير لر   مائل ذوق وصفا درديرلر
چونكه احوال زمانه معلوم   جمله عندنده اولورسك مذموم
غيري يرده بو ليجق گوش ايله   غم اتامي فراموش ايله

در علم فراست

فن رعنای فراست نه کوزل / بیله سن حال قیافت نه کوزل

صورت آدمی اول رب کریم / قیلدی زیبنده احسن تقویم

بر بیوک نسخهٔ کبرای وجود / اوقنور آنده معانی شهود

انکا دقتله اولنسه امعان / بیلنور حال خفیٔ انسان

ایدر آیینهٔ ذاته دقت / کوره سن نیجه عجایب صورت

خیلی اتقان ایده جک معنادر / کورمشز آنده تخلف نادر

در ادبیات و تاریخ و سیر

ادبیات ایله تاریخ و سیر / بیتر اهل ادبه یکسر

آنلر ایله نیجه معنا بیلنور / دهرک احوالی نه رعنا بیلنور

بیلمین بونلری بک غافل اولور / علمی وار ایسه دخی جاهل اولور

بیلمیوب حال جهانی بی ریب / قصه خوانلردن ایشتمکدر عیب

انتساب ایلیه کور تاریخه / که سن اولمیه سن توبیخه

اوقیوب تجربة الاخصار / کشف تحقیق ایده کور اسراری

چوق قدر انواع حکایات و عبر / که صفا ایله ایدر دفع کدر

نه صفادر بیله سن حال امم / جمله مضبوط اوله احوال امم

اوله سن واقف اطوار دول / سکا معلوم اوله اعمار دول

جنک و صلحک بیله سن فائده سن / دولتک اوکره نه سک قاعده سن

حال عالمدن اولوب یعنی خبیر / اوله سن صاحب رای تدبیر

نه زمان مدرج دهان آچه سن / بزم عرفانده کهرلر صاچه سن

ایشیدنلرده صفالر بوله لر / باده لر اغزکه خیران اوله لر

فهم ایدوب نیک و بد اسلافی / آندن آکاه ایده سن اخلافی

مستشار اولمغه شایان اوله سن / نائل مرتبه و شان اوله سن

جمله مسموعنی تدقیق ایده کور / سلفک حالنه تطبیق ایده کور

هر قفادن ایشیدوب بر آواز / دهنک ایلمه شاشقن کبی باز

نکته دانه کوره حق الانصاف / چکیلور می قوری بوش لاف و کزاف

هر سوزک اصلنی ادراک ایله / ذهننی وغدغه دن پاک ایله

نیجه بیلیکچین غافلله / بیلدیکین بیلدیکین ناقللر

کندوبی واقف احوال صانور / هذیانن ایشیدنلر او صانور

در شعر و انشا

شعر و انشا هنرک اعلاسی / یعنی هر معرفتک رعناسی

شعرا طالعیدر سهم الغیب | شعره طعن ایلمه در غایت عیب
نه سعادتکه سخندان اولمق | زیور مجلس عرفان اولمق
شاعر ماهره سلطانلر دیرلر | شان ویروب صاحب دیوان دیرلر
باخصوص اوله فضائل پرور | فیض اسرار علومه مظهر
شعرینی ایلیه علمه تطبیق | بیله مفهوم معانیٔ دقیق
یعنی صفوت ویروب آیینه سنه | بکر معنایی چکه سینه سنه
سویلیه طوطی کبی گفتاری | اوله همقدر شکر اشعاری

در علم معما

اوله هم علم معماده بنام | چقاره دانش و عرفانله نام
یوقدر آنک کبی بر فن لذیذ | ذهنن اهل ذکانک ایلر تشحیذ
ملک ایرانده بغایت مقبول | بیلمین شاعر اولور بک مخذول
بونده نادر بولنور اربابی | بیلور آدی چقان احبابی
پدرندن آنی تحصیل ایده گور | بیل مزایاسنی تکمیل ایده گور
شعرک انواع فنونی مرغوب | آنده وار شیوهٔ حسن محبوب
شعره چوقدر حسد ایلر نکبت | که او دربر آلکه گیرمز دولت

شعر وهبیء الهی اما | سعی ایله کسب اولنورمش انشا
بهله خوش سلیقه معنادر | بولنور منشی و شاعر نادر
آنی جمع ایلمش اشته وصاف | طرز اعجازده حق الانصاف
آنکله تقلیدین اهل انشا | اولور البته حقایق پیرا
گرچه لاف هنر ایلر چوقدر | لیک وصافی بیلور هیچ بوقدر
پدرک سعی اولمش آگاه | اوقوبندن آنی ماشاء الله
شعر و انشا ایکیسی توأمدر | لیک انشا دخی بک الزمدر
طرز انشاده بولنمش طرز جدید | کهنه وادیلری ایتدک تجدید
ویسی و نرکسی در کار قدیم | شمدی متروکدر اطوار قدیم
کندک انشا ایجاد ایده گور آثاری | چکه مم باصمه قالب گفتاری
فن امثاله بدرسن همت | گلور انشایه کلامه قوت
فارسی و عربیت لازم | یعنی آنلرده مهارت لازم
بو العجبدر بهله ابنای زمان | گورمشز چوق متعصب نادان
فارسی گویی قزلباش صانور | صائب و شوکت اوقورده تشنک بولور
عربی گرچه هنردر سوز یوق | فارسی لیک شکردر سوز یوفا

اولمه‌سن اویله درونی ساده … اقتفا ایلیه کور استاده

در حسن خط واملا

صفحهٔ خطده اوقوا سراری … سرّ لوح وقلم آنده جاری

حسن خطه کوره نور کاغذ خوب … بر قلم قاشلی خط آور محبوب

نه هنر در بازه‌سن احسن خط … حرف آیته خال دلارایه نقط

بو هنر اعلا اولمی یعنی هنر … دیزه‌سن سلک سطوره کوهر

هم آنکله اولنور کسب معاش … قلم اربابی ایدر آبی تراش

بلی انواع نقوشک کوزلی … حسن خط اولدیغی مشهور وجلی

سعیکی ایلمه اما مقصور … ساده خط ایلمز اتمام قصور

صرف ذهن ایلیه کور املایه … سنی اول واصل ایدر معنایه

کرچه نحوی اوقودک کافیه‌ده … علم خطی بو باق شافیه‌ده

تاکه تصحیح ایده‌سن املاسن … بیله‌سن یازدیغنک معناسن

ادب الکاتبه امعان ایله … لفظ ومعناسنی اذعان ایله

اولیجق خبط وخطا املاده … حسن خطدن نه چیقار معناده

لیک اولمازایسه املاده غلط … اوقنور اولسه ده خطک اوسط

کتبه آلسه ده جاهل خطاط … قلمیله ایده مز مشق نشاط

خط تعلیق ایله هر خواهشنی … صاغلمش کرچه یاری ایشنی

باقمه اویله بازیچی نقاشه … یازه کاه تخته‌یه کاهی طاشه

اولمه‌سن تخته وطاش نقاشی … ایته‌لرده سنی تخته باشی

در بازیچهٔ نرد وشطرنج

لعب ولهو ایله چو دنیا مشحون … استمز عاقل اولا غیری زبون

چرخ دون قوردی عجائب دوزنی … الدانیر لعبی ایله مرد وزنی

جمله بازیچه‌سیدر ظل وخیال … کوله‌جک ایشلری بی اصل ومال

ذهنکی لعب ایله قیلمه حیران … بر اویون ایلمسون ساکه جهان

نرد وادونه ره صاحب خانه … خانه‌سن ملعبهٔ صبیانه

نرده کوردم ایسه نرد وشطرنج … مبتلاسنده هویدا صد رنج

زار درکاری ولوبی دلشاد … قالمه‌ده بهره بششند زنراد

دوشر عقلنی قید دوششه … شش وبش فکری ایله پنج شیشه

نیجه‌سی بر پوله اولمش محتاج … قوری تخته‌یوزرنده قالور آج

وجهی شطرنجدر ادباده قرین … آنی اکلنجه ایدر معزولین

ایو منصوبه‌سنه اسم صفات … طمعه‌یه چیقمق ایمش یا خود مات

عجمیسی وجی ماهر کچینور | فرزی طرح ایتمکه قادر کچینور
تخته باشینه کچوب شاهانه | قیل سوررآت چیقار رمیدانه
خیلی فرزانه ایدر دعوایی | بیکلوره کوره سن غوغایی
قزار کرچه وجی حجلت ایله | طورمز اوینارینه کربیت ایله
کیش کشه صرف ایدر اماتنفیسی | قیالور پردهٔ اچمازده سیسی
اوعایی بر غوب آخر کار | صلح اولور قیمه چار وناچار
صیصه وداهرینی سیر ایتدک | یعنی چوق ماهرینی سیر ایتدک
اکثری آلت شطرنج مثال | خانه برخانه کزرلیل ونهار
صانکه لجلاج ایدی حق الانصاف | اوکمدی کتدی جهاندن صحاف
نه روا بویله اویونه طالهسن | آت فکریله پیاده قالهسن
باخصوص اوله قمار مردار | خون خنزیر وش الده دکار
کرچه شطرنجه چوق صنعت بولنور | بیلمیسی نوع هنردن صاییلور
لیک اومانیه کلدر مقبول | که ایدر آدمی غایت مشغول

درمنع مناهی وفسق وعصیان

آکلدک ملعبه در چونکه جهان | سینی الداتمه بازیچهٔ زمان

اولمه کیم نفس وهوایه مغلوب | اوله سن نزد خداده محجوب
اوغرامه ساحهٔ عصیانک | امرونهیین طوته کور مولانک
فسق وعصیان سبب نکبتدر | اجتناب ایلیه جک حالتدر
حال ارباب معاصی مشکل | توبه کار اولمیسی عاصی مشکل
خدمت خالقه ایله تقصیر | خلق اچنده کورینور حور وحقیر
اتقا اوزره اولا اهل صلاح | ایکی عالمده بولور فوز وفلاح
صورت حق ایله نص جلی | متقی زمره سید رجمله ولی

درمنع تعصب وریا

لیک بر زاهد سالوس اولمه | خلقه ثقلت ایله کابوس اولمه
دین فروش اولمه صقن صاتمه ریا | بوریا اوزره قالورسک فرضا
چهره کی قیلمه تعصبله عبوس | دیمه سونلر بونه شخص منحوس
کوستروپ کاه بیچ طرح کلفت | ایله اقران ایله حسن الفت
کورینه روی بشاشت سنده | ایلسک کاه نه مانع خنده
آغلمش چهره لی صوفی نه بلا | جنته کیدرسه ده کولمز فرضا
کل کبی کاه آچل یارانه | بلبل اول باغچهٔ عرفانه

نه صفا در اوله سن بر ظریف   اوله خلقك كبی خلقكده لطیف

خوش ادا خوش دل و خوش رویلی اول كور   یری كلدكچه محل كوی اوله كور

در آداب سخن

لیك آداب ایله سویله سخنی   بوش بوغازلق ایله آچمه دهنی

بدزبان اولمه نكو گفتار اول   قول لینن ایله بی آزار اول

كورینور گرچه زبان جرمی صغیر   لیك سویلتسك اولور جرمی كبیر

عنقله ایلمه بر فرده خطاب   كه ایدر كوه دخی رد جواب

بعض مجلسده سراپا كوش اول   یعنی چوق سویلمیوب خاموش اول

ایله اول سوزیكی اندیشه   صوكره دن دوشمیه سن تشویشه

در منع كذب و دروغ

حرفكه اولمه ظرافت صامه   سوزیكه كذب و دروغی قاتمه

شاعر اولسكده یلاندن حذر ایت   طوغری یولده ره صدقده گذر ایت

دهن كاذب اولور زهرفشان   بر دراملاده یلان ایله یلان

آتشه یانده بیت كذاب   ایناتوبكه كتوررسه آب

هر نكبت حصلتیدر اوله صفات   صدق اولور واسطه فوز و نجات

نه سعادتسكا صادق دیولر   اعتماد ایتمكه لایق دیلر

مجلس آرالق ایچون والحاصل   اولمه تزیین كلامه مائل

در منع اصطلاح پردازی

بیلورز چوق متشوق چلبی   نازكانه آچیلوب غنچه لبی

كوزینی قاشینی بر خوش سوزه دیكر   اوینادوب باشینی اغزین بوزه ر

اصطلاح اوزره تكلم ایلر   باقوب اطرافه تبسم ایلر

سوز بیلورز ناطقه پرور كچنور   حیدن چیلی سوز آكلر كچنور

بی محل فقره یه آغاز ایلر   ظن ایدركیم هنر ابراز ایلر

جوش ایدر صانكه یم عرفانی   اصطلاحاته بوغار یارانی

كوسترر كندوینی قاموس لغات   سویلیوب نیچه عربچه كلمات

بسط ایدوب كاه نیجه مخلوط كلام   فارسیسی خلطنه ایلر اقدام

اكثری باصمه قالوب ربطه سنر   آصل معناسی غلط ضابطه سنر

ایدر الفاظ غریبه آهنك   صانه سن وانقولیدر یا فرهنك

كندوینی تا كه ثنا ایلیه لر   مصطلح بر چلبیدر دیه لر

اهل ذوق ایسه صفاسن چیقارر   هر كلامنده خطاسن چیقارر

گرچه خوشدر بیلورز ربط کلام … لفظ و معنیده اوله حسن نظام

اصطلاحاته قایلمه اما … طوغرودن طوغرو گرك حق ادا

در منع استهزا اویلمه

کیمسه یه ایتمه صقن استهزا … کوریه حقك قویلینی هزله سزا

خوبدر گرچه لطافتله مزاح … اولمیه لیك سوزی سلاح

کورمشز اولدیغنی هزل وشقاق … اصدقایه سبب بغض وشقاق

مجلسك مجلس عرفا اولسون … هر کورك شوقله خیر اولسون

یعنی هر لفظك اوله پر معنی … ترك ایت ایلمه مالا یعنی

کلمن سو سمتکه ارباب نفاق … شخص نمام رذیل الاخلاق

کمه بی فصل و مذمت ایتمه … اهل غیبت ایله الفت ایتمه

غیرینك ذمن ایدن شخص دنی … بیلکه مدح ایلمز البته سنی

حذر ایت کیم او مقوله نکبت … کندو قولك سکا ایله نسبت

کورمشز کیم جو غنك افسادی … اولدی انواع شقاقه بادی

نقل مجلس ایدیجی شخص لئیم … شبهه سز ثانی شیطان رجیم

ظاهر حالده وسواس اودر … صورتا سده نسناس اودر

در منع حوادث

دایره کده هذیان سویلمه … اولور اولمازده یکا سویلمه

خانه کی ایتمه حوادث خانه … سکا لازم دکل اول افسانه

دولته دائر آچله صحبت … منعنه ایله او ساعت غیرت

بزه ابقی یا قصور خیر دعا … ایلسون آنی مؤید مولا

وارینجه حدینی بیلمز نادان … بی ادبلك ایله سویلر هذیان

ناسزا خلط کلامه مائل … بیله ده حقه دکلدر قائل

دور ابوآب ایدر اول بی ناموس … کندو باشنه جهانه جاسوس

سوزلری خارج اطوار ادب … عالمه نشر اراجیفه سبب

اهل جاهی او توروب نهر ایلر … کیمینی نصب و کیمینی عزل ایلر

بولدیغی یرده ایدر اکل طعام … ییدیکی ایچدیکی والله حرام

گرچه او نمزاوشللو نکبت … دوشر اولور دام بلایه البت

آنلری مجلسه اوغراتمه … سویلمه سن بر یوله الوب صاقنه

التفات ایتمه کولوب یوزلرینه … اعتبار ایلمه هیچ سوزلرینه

اصلی یوق سوزلری مجنون سویلر … صورمه هر بر دلیندن اصلو خبر

یا غلی کپتلی مداهنه لردن — پهلوان چکه بیلسک دامن
اویله دالّان مصیبت چوقدر — عرض وانصاف وحیاسی یوقدر

در ادباران دولت

بولنور نیجه بغیض عالم — بی سبب دشمن ارباب نعم
طاق اقباله اولمش درشکوه — چکنور دولته گویا کوسکوه
الله دامن دولت که پرهز — قبضهٔ شوقنه فرصت که پرهز
ثلمیت ویرمک ایچون سینه‌سنه — چاره امیدی ایله کینه‌سنه
اولا باشلیوب آه وواهه — طعن ایدر زمرهٔ اهل جاهه
جمله‌سی اهل خیانت دیرک — کندوسن صاحب امانت دیرک
انلرک شیعنی بکنمز ایشی — صیقلور جانی صقر هم دیشی
فرصت الورسه بد اندیش ظلوم — صدمهٔ عزله اولمش مظلوم
مدبرا اما که مدبر چکنور — مثلی یوق ظنی ایله بر چکنور
کندوز عمنجه ویرر دهر نظام — ایدرک رابطه‌سز خلط کلام
ظن ایدر آنی نیجه ظاهربین — قصدی غیر تکیشی دولت ودین
اولیه مرتکب ومفسددر — رأی تدبیری دخی فاسددر

اومقوله متجانسه قوال — سنقرض اولدی یوشمدی جاهل
بی محابانه جسارتلر ایدر — سوز ایله قیلمغیچون دفع کدر
یوریوب فضل کبار عصره — طاش آتار نیجه معلا قصره
بیلور زاویهٔ هزاران منحوس — سوزینی بیلمز اولنجه مایوس
اغزین آچدقچه مصیبت سویلر — طوریوب سویلر اونکبت سویلر
بیک یقین اولدی قیامت دیرک — گورینور نیجه علامت دیرک
گاه مهدی چیقارر گاه دجال — یقلور دیر بو جهانی فی الحال
اولا اقباله اماشادان — غم دنیایی ایدر بی پایان
وکلمه اویله کریه اقوالی — اوغراسون باشنه سویکالی
سمتکه اوغراسون سوء قرین — شرلرندن سنی حق ایتسون امین
اویله ادباره ایله ایتمه الفت — قربنه وارمه اولورسه جنت

در معاشرت کرام ناس

احترام ایله شریف النسبه — صاحب عرض ووقار وادبه
اختلاط ایتمه فرومایه ایله — مبتذل زمره‌سی پس وپایه ایله
ناس ایله ایلمه چوق آشناس — اولمه موسوم نشه افلاس

جستجو ایله یاران جلیس | کتب فاخره وحشتده ایمی انیس
ناسزا بزمه صقین کیتمکدن | قدریکی محو و هبا ایتمکدن
گاه احبابی زیارت ایله | لیک اطوارینه دقت ایله
سزیلجک شائبهٔ استثقال | قالقه کورطورمه و تورمه فی الحال

در منع تصدّر

وار دیگک یرده کوزتمه صدری | پست اولور طالب صدرک قدری
اولمه خانهٔ کنده دخی صدرنشین | کوشه یه چکمه اولموب فخر آیین
وار ایسه جوهر ذاتکده کمال | جایک اولسه نه ضرر صف نعال
یوغیسه فضل و هنرک | وارمیدر فائده صدراولسه یرک
ذاتکی ایله سزای رغبت | کچوررلر سنی صدره البت

در تواضع

دائما خلقه تواضع کوستر | روی دل طورینی هر کس استر
متواضع اولانک قدری رفیع | رتبه و قدرینی ایلر ترفیع

در منع کبر شیطانی

کبر عنوان ایدر اهل تلبیس | لایق لعنت اولور چو ابلیس

حضرت آدمک اول لعین | اولمدی سجده سنه سر بزمین
ایلدی عجب و غروره آهنک | صکره اولادنه اولدی پوزونک
متکبرلر اولور بو یله حقیر | کبره راضی دکل اول رب کبیر
لیک هر شخصه تملق ایتمه | طور ذلتله تخلق ایتمه
سکا کبر ایلیه نه کبر ایتمک | صدقه ویرمه کبیدر بی شک
خوبدر وضع وقار و تمکین | اوکه سن جمله رذالتدن امین

در لباس ادیبانه

اوله ده فخره سزا اسبابک | اویدرا قرانکه هر اثوابک
زر و زیور یاقیشور نسوانه | جامهٔ مرد کرک مردانه
اهل ایمانه نظافت لازم | جامه ده یعنی طهارت لازم
کیمه سفلیت ایله کیرلو لباس | پاک اثوابه نظر ایلر ناس
ایتمسون حدی تجاوز الجق | سفها ذیلنه اولمه ملحق
کورکی صانمه سبب عنوانکدر | قوردی بر پوستیکی حیواندر
مایهٔ فخر اولمز ثوب حریر | یازیلا غتله حریری یه نظیر
صاریغک اولمیه طرز سفها | الکیده باشنه صارمه بلا

چقاروب سروسینی دستار کش | قیلمه سرکشته ادا رفتار کش

هیچ یاقشمز یکی چیقمه زینت | قدما طورینه ایله رغبت

ستر ایدر عیبنی انک هب | نه کوزل جامه ایمش ثواب

درمنع کشف عیوب

گاه تحدیث نعم ایت اما | ایلمه تزکیهٔ نفس اصلا

اولمه جاسوس عیوب عالم | هر کسک حالنه الله اعلم

الحذر کمسه یه قیلمه تعییب | کلمسون باشنه اول عیب عجیب

قیلمه نقصان وجوده خنده | یوخسه معیوب اولورسن سنده

عیب دیکردن ایدوب غض بصر | کندو عیبین کورر اصحاب بصر

صورت حالنه ایله امعان | کورر آیینه زانوده عیان

ستر عیب ایتمه ده علام غیوب | نه دیمک سن ایده سن کشف عیوب

درحلم وانصاف

چونکه انصاف امیش نصف الدین | منصف ومعتدل اول خیره قرین

صفت حلمه چالش اولمه غضوب | حق سنی قیلمیه تاکیم مغضوب

کرچه حلم اولدی پسندیده نما | اولمیه حلم حماری اما

ینه آمده حمیت لازم | بعض حالاتده غیرت لازم

واردر اسماء الهیده صبور | اولدی بر اسمیده اما که غیور

درصبر وعفو جمیل

صبری اعلا بیلورز تلخ اما | ینه اولمازمی نیجه درده دوا

کظم غیظ ایله دخی عفو جمیل | اولدی ممدوح خداوند جلیل

مشکل اما که بشره بو خصال | مگر اقدار ایده رب متعال

درغیرتکاری

آدمی غیرت ایله بعض امور | انتقام المغه ایله مجبور

باخصوص ایده شماتت اعدا | آکا طاقت کتورلمز اصلا

خاطره عفوی کتورمز غیرت | انتقام المغه ایله همت

عفو اکرچه ایو نام المقدر | انتقام المده کام المقدر

اولمه رخصت اکر نوعما | منتقم اولمازایدی نام خدا

ایلیوب دشمن ایله دفع جدل | صبر ایله عفو ایده بیلسک نه کوزل

درلذت انتقام

لیک الویره موافق فرصت | انتقام المده واردر لذت

نه صفا دشمنی مقهور ایتمک | دل غمخورده یی مسرور ایتمک

ممکن اولدقجه چالش عفوه ولی
حسن اخلاقك اودر ییك کوزلی

در منع حسد

کمسه نك نعمتنه ایتمه حسد
که سنی منعم ایده رب صمد

کلخن سینه سن ایلر پر دود
دائم آتشده یانر قلب حسود

غبطه یه وار ایسه ده نوع جواز
علم و تقواده ولیکن اوله آز

در توقیر اهل علم

اهل علمی بولوب ایله توقیر
تا ایده علمنی الله توفیر

بورنسو روب اباغنه اکرام ایت
جلب دعواتی ایچون اقدام ایت

کورکنه بورکنه باقمه اصلا
عرو ظرف آدمی ایتمز علما

پوستی صرتنده کزر حیوانك
علمی صدرنده اولور انسانك

خاك ایچنده در و گوهر بولنور
کیسه نك دیدیلر از بولنور

نیچه بولیکلی مغنم کوردك
مجلس بحثده مغنم کوردك

اویله چوق قوجه قاوقلی جهلا
باشنه صاردی تعظیمه بلا

کورینور کرچه عجیب الهیکل
مبحث علمده آچینجه باشی کل

اویله جاهللره سن اولمه قرین
اوزاق اولکیم اوله سن حقه یقین

در توقیر پیران

کوزیجك پیرلری اکرام ایت
اخینجی وار ایسه انعام ایت

زیور پیر و اید در تیر کمان
بو در آکاه شکن پیر و جوان

یعنی پیران ایله ایله الفت
نصح و پندنده بولورسن قوت

آنلرك تجربه سی اقوادر
نیجه سی اهل دل و دانادر

کرم و سرد چکه رك دورانك
آکلامش نیك و بدینی دنیانك

نطقنه تشنه لب اول قالمه صقن
کوشه مشد رجکه سی صاقمه صقن

کهنه تقویم دیو بده آتمه
بونا مشدر دیو مفته صاتمه

قدی چمکشته لری کورمه حقیر
چون کماندر سبب قوت تیر

سوزینی ایتمز ایسکده اصغا
ایتمه معتوهی وجهی استهزا

ایله پیرانی بغایت تبجیل
سنی ده پیر ایده اول رب جلیل

در تعظیم ابوین

پدر و مادره تعظیم ایله
یعنی فرطله تکریم ایله

الحذر اولمیه سن اهل عقوق
که او در اکبر ارباب فسوق

اوف دیمه بانکه اوره آفرضا
دائما ایلیه کور جلب رضا

وارایمش جنت اعلا بره ده	یعنی تحت قدم ماد رده

بیله سن ادعیه ام وابی	اولدی ماننده دعوات نبی

کیم دعا آلسه بولور فوز وفلاح	بد دعاسن الان اولماز افلاح

والدینه سوزیمز یوق اما	آرامه غیریده آثار وفا

در کیفیت خویشان وحسد ایشان

وار ایسه خویش وتبارک سنک	اولمه چوق دائره سنده دائر

تجربه ایلمشوز عالمده	وار بو خصلت که بنی آدمده

بربرینه حسدی ظاهردر	اقربا ده هله پک باهردر

بو سوزم صانمه تهی اعلا ایل	بللودر وقعه قابیل ها بل

اقربانک حسدیدر مشهور	خصمی حصمی بیلور اهل شعور

غم وغم بریازیلور املا ده	فرقی بر نقطه در آنجق صاده

خالی خالی دیدیلر شفقتدن	غافل اولمه بو خفی حالتدن

هپ عقاربدر اقارب بیله سن	بربرینه متقارب بیله سن

مشفق ومخلصی نادر بولنور	بیک ایچنده ایکی یا بر بولنور

اغنیاسی وار ایسه فاسد اولور	فقراسی دخی پک حاسد اولور

یوسف نصح پدر درکه همان	داد راندن هکسن اوله ایمن

دوشور وب غیرته چاره ونا چار	اکثری قومن ایدر درده دوچار

بیلور زینجه کبار دولت	صدر پیرای مقام رفعت

اقربا سیله بلاسن بولدی	آنلر ایتدی او جزاسن بولدی

سکا ایتدم بو قدر افهام	قیل تواریخه نظر آکله تمام

لیک سن حسن موالا ایدرک	اقربا ایله مؤاخات ایدرک

آکله مفهوم اولی القربایی	ایلمه کندوکی پک هرجایی

صله در موصله رحمت رب	قطع رحم ایتمک اولور بغض سبب

اقربا اولسه ده فرضا دشمن	اجنبیدن ینه البت اهون

اولیجق بغض وعداوت درکار	ایتمه بیکانه یه کشف واظهار

آنلرک عیبنی قیلمه افشا	عاقبت راجع اولور قبحی سکا

بو العجبدر هله احوال زمان	بیوفا اولدی سرابا اخوان

اومارم حضرت منان وغنی	ایتمیه آنلره محتاج سنی

در انجاز وعد

وعد لطف ایلر ایسک اذا ایله	لیک موعودکی انجاز ایله

وعده قوب دکلدر مرغوب | صکره خلقیله اولورسک محجوب
بعض ذات ایلیوب اظهار همم | وقت عزلنده ایدر وعد کرم
اولیجق نائل جاه واقبال | ایدر انجازینی ترک واهمال
عیبدر اویله مواعید دروغ | شمع جاهنده قومز نور فروغ
صادق الوعد اولورلر اهل همت | شمدی اول زمره ده واردر قلت
اوچدیلر قافه همم اربابی | صانکه عنقادر آنک اصحابی

در وعد معزولین

وعد معزول ایله اولمه مسرور | بیلکه انجازی ایش دور ادور
اصلی یوق وعد محبوبانه | اوتمه بنجی کتوررانه

در منع دور ابواب

رزق ایچون ایلمه دور ابواب | در احسان خدا نعم الباب
یوزیکی سوره اولور درگاهه | قیل خشوع ایله نیاز اللهه
دائما حقه توکل ایله | فیض باری یه توسل ایله
غیره باقمه وار ایکن لطف خدا | آکا محتاج بتون شاه وگدا
بیلکه سن جمله یی عبد عاجز | اوله مز رزقنه کیمسه حاجز

ظاهرا غیره ایسه اول سبب | لطف واحسان خدانکدر هپ
کرچه اسبابه تشبث لازم | اعتقاد ایت اوله اما جازم
که حقیقتده خدادر رزاق | اوایدر عالمی انجق ارزاق
غیری یسن مانع ومعطی صانمه | ظاهر حاله باقوب آلدانمه

در ادای شکر نعمت

شکری ایفا ایده کور مولانک | قدرینی آکلیه رق احسانک
شکر ایدر نعمتی غایت افزون | کافر نعمت اولور پک ملعون
خالقک نعمتی بی احصادر | خلق آنک شکرینه اولماز قادر
حق شکری ایده مز نعمتی تمام | شکر الله دیمکله اتمام
شکر اودر کیم نعم اشیا ایدرک | عجز وتقصیرنی اقرار ایدرک
فقرایه ایده سن انعامی | مستحقه قیله سن اکرامی
صحتک شکری عبادت ایتمک | خسته لر حالنه شفقت ایتمک
شکری وار شبقه جه هر عضانک | عقلی ایرمز بوکا هپ انسانک
ایتمش احیاده غزالی تفصیل | اوقیوب آکله ندر شکر جمیل

در مهمان نوازی

شكري ايفا ايله خوش وصاف حال | بذل نعمت ايده رك منصبا وال

دائما مطعم اولان منعم اولور | مكرم اولمازمي وكيم مكرم اولور

ديشدن آرتر ديمه جز اصل مرام | ايلكدر فقرايي اطعام

ايده كور خانه كه كلسه مهمان | سفره كي خون خليل الرحمن

شرط اكرامه رعايت ايله | عرض اخلاص ومحبت ايله

ياقشورمي ادب انسانه | ترش رو كوسترليه مهمانه

چيقاره واطعمه‌يي پاك ونفيس | اولمه همخصلت اشخاص خسيس

در اطعمهٔ حسيسان

بشلستان ايده بعض ياران | ساحهٔ سفره سن ابله بستان

زيور خواني بقول خمسه | چار سو سمت اصول خمسه

يته ديرلذتني مدح ايده رك | ياقشور خمس مبارك يمك

جمله بردايحه ونامي اكول | يته مزاج بولنان شخص اكول

رمضانده نه ايسه غيرت ايدر | جابجا قوكشولرين دعوت ايدر

طويورر مجلسي يا علي چوركه | بقلوا ايله نه سوزوار بوركه

قابقاجق كيرلي قلايسز آلاي | آره يرده چكر اتباعه قلاي

بويله خلقي طويورر صدره كچر | آجي مطبوخ كبي قهوه ايچر

صاورر بد قوقولو دود سياه | چبوغندن ايدر آدم اكراه

خاندان اهل ضيافت كچنور | صاحب سفرهٔ نعمت كچنور

اولمه اويله رمضان ضيافي | ذوقي وارمي ايده لم انصافي

هر زمان اولمليدر بذل نعم | بويله در قاعدهٔ لطف وكرم

در منع خست

احتراز ايليه كور خستدن | كندويي قورتار او سفلتدن

نيكنام اولمده در مرد كريم | متهم خست ايله شخص لئيم

زنده در تا بابد اهل كرم | حي طي اولدي نام حاتم

بخل اولديغي ايچون پك مردود | كيرمدي مصحفه نام نمرود

صاحب انعام ايدر جلب قلوب | هم اولور نزد خداده محبوب

سبب عزت اولور جود وعطا | خلقه شيرين كورينور اهل سخا

ظلمت ارباني اولان شخص دني | ظن ايدركيم اوله مال ايله غني

مال ايله آدمي ايتمز اغنا | اولا كيمسه‌نك قلبنده غنا

چشم حرصي دويورر خاك الحق | مو ايدر چركين آنك پاك الحق

اهل خست هله پك نكبت اولور | خلقه پچنده قيمتي بي قيمت اولور

منتج خیر اولمز آمالی دوستنه دوشمنه صاقلار مالی
قاریشوب غیرینک قسمتنه صانکه صاقلر قرینه عورتنه
هیچ دوشنمز که کبر اوانشک ییه‌لر عورتنی یفعلیه رکک
کنج ایکن حرصی ایدن مایهٔ جان کندوسی پیر اولور حرصی جوان
ریشهٔ نخل کهنسال مثال کوکلشور حرصله طول آمال
حرصی پیری یه اولور صکره دوچار او بلا عمره سورر آخر کار
باخصوص اوله امثال اشعب طمع آلوده دنی المشرب
طویه‌مز یره بتون دنیایی تشنه در ایچه دخی دریایی
جمع مال ایلمه دن اهل مال هر نه ایسه یه حرام و یه حلال
چونکه تمتعله رفاهیتدر دار دنیاده بر آز راحتدر
یوخسه بیهوده ندر اویله بلا که ایدوب مال جیفشی پیدا
اوله‌لر آنکیچون برزخ یا قالر جانلرینی دوزخ
اولده نقد کثیری موجود ینه آنلر فقرادن معدود

در سخاوت و منع اسراف و سفاهت

بسط کلی ایده نامقبول الیکی بوینکه ایتمه مغلول

اقتصاد اوزره گرک یعنی سخا اولمیه و اصل طور سفها
چونکه نهی ایتدی خدا اسرافی نه روا ایلیه‌سن اتلافی
مال سوجودی جایدوب محو هبا یا قیتشوری کیه‌سن صکره عبا
صاچارق آقچه‌کی ناحق یرده اولمه محتاج صیقن نامرده
بیله‌سن دشمنی چوقدر مالک صکره نا منتظم اولور حالک
صورت حال جهانی فهم ایت طور ابنای زمانی فهم ایت
طالقا وقتا باشک اوغرار درده اویله ثقلت چکیلور می یرده
خلقه بیک دورلو کلا ایتمشلر نیجه دستار قاپوب کیتمشلر
علت آکل اوش وکیدیلر نیجه میراث یدیلری یدیلر
یوقدر انصاف و حیاسی خلقک چوقدر اویله سفهاسی خلقک
اکل ایدر مالینی اولجه تمام صکره ویرمز کوریجک یولده سلام
طتلو طتلو یر ایچرلی پروا آچی سوزلرله ایدر استهزا
احتراز ایله او ناکسلردن لاشه یه قونیجی حرکسلردن
بولیجق اهلینی ایله کرمی خلقه بیهوده طاغتمه درمی
صدق و اخلاص ویرکیم صدقات ماله عمرکه کلسون برکات

سکا اول رب کریم و منان — عشر امثالنی ایلر احسان

در کیفیت جرار و فقرای صابرین

لیک وار نیچه حیاسز جرار — اتخاذ ایلمش اول صنعتی کار

کندویه یاپ سؤالی آچمش — یوز صوین یرلره دوکمش صاچمش

کمه دن شرم و تحاشی ایتمز — دیتویه دیکه عصایی کیتمز

بعضیسی مکه مدینه عربی — اکثری مصر و شامی حلبی

کیمی بس کیمیسیدر عکام — صارینوب شمله بورنمش احرام

کسب جری تمام ایدرمش — حاجی قیشن قیش دیو نام ایدرمش

ظاهرا ویره ده شیئا لله — آلور البته اوخواه و ناخواه

جر نفع ایتمده در لیل و نهار — یعنی جرارده کلدر جبار

ال آچار اولمسه داخی محتاج — قارنی طوق اولسه ینه کوزلری آج

بعض اعمی کوزینو یاشی کست — طولاشور کاسه‌ئی یوزه بدست

طوتدیغی جبر ایله ایلر تجریم — بلکه شیخی بونی تعلیم ایلر

بد صدا بویله دلیچیه تمام — خر کدا ویر ظرفای اعجام

بعض جرارده شاعر کچینور — جر انقالده ماهر کچینور

طاغیدر خلقه مزیف تاریخ — اوله رق لایق لوم و توبیخ

ایشیدن یونس الیهی صانور — بدداسن کورن آدم اوصانور

سوزلری بر چورک اقچه ایتمز — جائزه آلمه قالقوب کیتمز

آنلرک الدیغیدر دفع بلا — ییقلوب کیتمک ایچون اول ثقلا

سنی مدح ایتمک ایچون جراره — صاقنوب ویرمیه سن باره

اولیجق کرچه خلوص نیت — نائل اجر اولنور بی منت

لیک انعامه سزادر او فقیر — که قالوب دست ضرورتله اسیر

آتش فقرله سوزان اولمش — جکری درد ایله بریان اولمش

صبر ایله تاب و توانی کیدلور — تیغ یأس ایله امانی کیسلور

ینه ستره چالشور احوالن — عرض ایدر رب کریمه حالن

اوتانور جر و سؤال ایلمکه — سفره باشنده اوتورمز ییمکه

سرینی کمسه‌یه فاش ایلمیه مز — آچ یاتور آغزین آچوب سویلمیه مز

باخصوص اوله عیال و اولاد — ایده لر نان طلبیله فریاد

آرایوب بویله فقیر ناکام — دائما ایله عطا و انعام

صدقه ایشته بوکونه احسان — صدقه دوشمه کبیدر نیسان

بویله الطافه موفق اوله سن — اجر یکی ایکی جهانده بوله سن

در اعتبار بر رسوم شرع شریف

اخذ و اعطاده بوجه تدقیق — ایله هر کاریکی شرعه تطبیق

ایتمه تخفیف رسوم شرعی — قیل اسورکده همیشه مرعی

ویره انکله ایشکه استحکام — اولمه محکوم گروه حکام

ایله شرعی سنداته رغبت — مدعی یه چقارر سن حجت

اهل تزویره نهایت یوقدر — شاهدی زور ایسه غایت چوقدر

احتراز اوزره بولنوا اولمه امین — اقتضا ایتسه دلی ایتمه یمین

در شهادت

حاکمه وارمه شهادتله صقن — کزمه بیهوده رزالله صقن

شاهد حقی بیلورکن خصما — به یلانی شاهدی دیر بی پروا

نه روا بویله خجالت چکه سن — اوتانوب صکره ندامت چکه سن

کز دروغ تزکیه ایچون یورلر — دوستنه دشمنه حالن صورلر

سکا اولدقده ولیکن مجهول — آثم اولمه اوزمان ایتمه قصور

التزام ایتمه ایلک دعواسن — باشنه آلمه جهان غوغاسن

در منع وصایت و وکالت و کفالت

نه تصدی وصایت ایله — نه وکالت نه کفالت ایله

الکه مال یتیمی آلمه — نار سوزان جحیمه طالمه

صاحبندن قلان اول مال خبیث — دامن پاککی ایله تلویث

حق ایتامه رعایت کوچدر — اعتدال اوزره وصایت کوچدر

آنلره صبر ایده مز مرد شفیق — کوزلری یاشلی اولور درد دقیق

نه قدر ایلر ایسکده عفت — کلمیوب اکثرینه امنیت

بیوک اولدقده چکر دعوایه — باشلیوب ناله و واویلایه

دیرکه برکشته ایدوب حالمزی — طمعندن یدی هپ مالمزی

یعنی الجاغی ندامتدر بیل — بلکه بادی غرامتدر بیل

در وکالت

دخی رسواتر اولور حال وکیل — که یاتوب کندی صفاسنده اصیل

اوکزوب خلقله غوغا ایلر — نیجه شدت ایله دعوا ایلر

نیجه اولماز که جهانده رسوا — دیه لر اشته وکیل دعوا

سینه کی آینه وش صاف ایله — بونه صورت کوروب انصاف ایله

کوزی طوق طوری ایکن اطوارک   اچ دعوا جیلق اولمق کارک

در کفالت

بونداخی کوریبور حال کفیل   آخرک دینی ایله زار و ذلیل

بی سبب کندویی مدیون ایلر   عاقل ایتمز بونی مجنون ایلر

بو بلادن متحاشی اشخاص   مالینی نقینی ایتمزجی خلاص

در منع تولیت وجبایت

دخی اولمه متولی جابی   بهره مند اولماز آنک اربابی

واقفک شرطنی ایفا ایده مز   جهت اربابنی رضا ایده مز

اکل ایدر غله و نقد وقفی   ییقلورسه یاپه مز سقفی

بی تکلف یه رک مالی کبی   وقفی برباد ایدر حالی کبی

قویبی دفترلی او جابی نه بلا   رفع اولنور شرم وحجابی نه بلا

سو بو جمع کرایه طولاشور   چامور ایشلرده کزر بک بولاشور

آنلرک اکثری ایدر خانه خراب   ملک عقباده اولور وقف عذاب

ارتکاب ایلمه بو حالاتی   اتقا ایله بیلوب واواتی

در حیا واستغنا

الحذر

الحذر اولمه گدا چشم و دنی   قلبک اول لو هله غایتده غنی

بیلورم تجربه ایله اعلا   جالب رزق ایدوکن استغنا

پرده سی صیرقا اولندر منکوب   ستر ایدر عرضینی مرد محجوب

زن طبیعتلی اولور ضربه سزا   دست جبریله در سطوحیا

طبعه البته اولور مایه زین   صفت مادحه ذی النورین

رزقه مانع دیه لرده قضا   مؤمنک خصلتیدر شرم وحیا

بیحیالق کبی واری منفور   او ادبسزلکی ظن ایتمه حضور

حد ذاتنده کیم اولماز ادیب   فلکک سلّه سی ایلر تأدیب

در قرض دیون

آدمی عالمه ایلر رسوا   بیحیالر ایله اخذ واعطا

ایله داد وستدکن دقت   اولمه افتاده دام محنت

سینی بیهوده طولاندرمه لر   کوکلکی صکره بولاندرمه لر

قرض مقراض محبتدر بیل   قاطع رشتهٔ الفتدر بیل

ایتمه احبابکه داخی اقراض   کسمسون آراکزی اول مقراض

اولا اولسه دخی مستحسن   صکره جبر کن کورینور قرض حسن

اقتضا ایتسه ده آلسنگ قرض — وعده‌سی یوقدر اداسن بیل فرض

یوق ربا ده هیچ خیر و برکت — اوبله مردار ایته اولسون لعنت

مالک اوله نقدر بی پایان — بولور اربا حله کسر و نقصان

سن وجیه که به ایتمه دینی — شانکه ویرمه اوکونه شینی

الامان دینه هوسکار اولمه — سجن محنتده گرفتار اولمه

رنج فاحشله چکوب خسرانی — ایتمه ایل مالی ایله عنوانی

روی هندیونده قالمز رونق — مبتلا ایلمسون کمسه‌یی حق

اومارمکیم سنی حفظ ایده خدا — اقتضا ایته ضرورت اما

کاغذده دینه ده اولسنگ مجبور — قیلمه و قیله اداسنده قصور

صاقن اول باره تحمل ایتمه — هیچ اداسنده تکاسل ایتمه

آلیجق نیتنک اولدقده ادا — سکا امداد ایدر البته خدا

اهل دینه یاقشور اول خصلت — که ایده دینی ادایه همت

اولکه صاغ ایلمز آلش و ویرشن — چوق ایله بیله سن صاغلم ایشن

سوزینک صاحبی اهل غیرت — ایچه بولمقده چکرمی زحمت

فهم ایدوب نحن قسمنا سرّین — دوشنوب حکمت مولاسرین

رزق مقسومه قناعتدر ایهم — هیم درهم ایله اولمه درهم

سن همان قسمته اول قانع — اوله مز رزقکه کمسه مانع

در منع از بیت المال و میری

صاقلمه خانه که بیت المالی — ایله صندوقه‌کی اندن خالی

کیرمن سوکیه مال میری — اولمه مسئول سؤال میری

استخوان پاره ناشسته اومالک — زخمی افزونتر اولور هضمی محال

سنی محتاج قومز حضرت رب — قیل همان اطیب اموالی طلب

آه کیم کسب حلال اولدی عسیر — عفو ایده جرمزی رب قدیر

باخصوص ایتمه بلکه اتمام — مصرف شهرستانبولی حرام

نه سن ایلیه کورکیم عفت — بوله سن مالده خیر و برکت

یعنی ترک ایتمه رسوم ورعی — خلقک اموالنه قیلمه طمعی

در منع ظلم

ایلکه کیرده فرضا فرصت — ایلمه ظلم عباده جرأت

چو خدا اولمدی ظلام عبید — نه دیمک ظلم ایده بر عبد عنید

آسمانه چقار آه مظلوم — یرده راحتمی یاتور شخص ظلوم

آدمك مالی قالور دنیاده / حق تعبده نه ویرر عقباده

در حب جاه

جاهینی جاه بیلور دنیانك / اویله بیك اوستنه دوشمه آنك
حب جاهه دوشن ارباب محن / کندویه حاضر ایدر چوق دشمن
کرچه لازم سبب امر معاش / از چوق ایتمکیچون دفع تلاش
لیك سن ظلمه هوسکار اولمه / اولدیغك کارده غدار اولمه
حق سنی ایلدی چونکیم قاضی / سنده اول حکم قضایه راضی
عدل واحسان ایله مشهور اوله کور / بیقمیوب عالمی معمور اوله کور
یا تمه منصبده واروب اطرافی / قومه الدن نه ایسه انصافی
قاضی جنت اولور صاحب داد / دوزخه طوغری کیدر اهل فساد
مسلکك اولمه سیوادی عوام / که اولور عینی ایکی کوزه هوام
علما سلسله سی جدادکث / نه روا بوده اولمق آدکث

در منع تبدیل طریق

اولمه تبدیل طریقه مائل / میمنت یوقدر اولور کشی سائل
باشمه کلدی پشیمان اولدم / چوق زمان اوپریشان اولدم

معتبر اولمشیکن دولتده / ینه آزرده ایدم کلفتده
کوریدم حاصلی هر کون راحت / قهقری ایلینجه رجعت

در طریق علما

موصل راحت اولور نوعما / قالدی دولتده طریق علما
نقش امضا لریدر کرچه فقیر / ینه اما اولنورلر توقیر
علمه تعظیمله آل عثمان / آنلرك جاننه چون ویردی امان
پیرلکنده بولور اما دولت / لحده وارنجیه دکلدر راحت
منصبی آریه لغی پیرده یاتور / بیلمم آخرده وارر نرده یاتور
اولور او کاه دوچار تغریب / ینه تنزجه کتورر لر نه غریب

در طریق خواجکان

خواجکانلق دیمش اول بابی / شمدی سدّ ایلدیلر اول بابی
کثرتی مانع اولوب عزتنه / سبب اولدی چوغنك ذلتنه
صدقه منصبی اهل سائل / صاحب قبالیده ظل زائل
اکثری دائره سن بلمه مز / دفتری اولده چالوب ییده مز
سروسامانی خراب ایندر / مغزنی خواجه لکی یوا ایندر

آچلغندن آیتی حسرتله شال　　قالدی راجل نه دیر سخن رجال
بعضیسی مائل اولدی عنوانه　　چالیجی عیدده مهتر خانه
فخر ایدر خیلی معنون کورینور　　سیر ایدن خلقه مطنطن کورینور
بک بیوک غلغله ایلر اظهار　　ایشیدن اولدی صانور دفتردار
اولدی مصرف عیدایله ملول　　دوردن خوشیجه کلور صوت طبول
بلشنه کیدر قوری قفس　　متواتر اولدی ایرادی نفس
مال صرافایله در عنوانی　　ویره سی اولدیسی ایله ارکانی
آنلره حتله پرکوکبه در　　اصلی یوق بر فور و بوش دبدبه در
سایهٔ دینه ضروری محتاج　　بورجه کیرمزسه نه چاره قالور آج
کلیجک وقت ادای دینی　　خسته یم دیر قاپایوب مابینی
یقاسنه دیکلور قره بت　　دیه مز چیق بیقلوب کیت بره ایت
خواه و ناخواه مدارا ایلر　　دینه وعد تمنا ایلر
دیکری باقلشدی هله توجیهات　　بو بلادن بولور زعمنجه نجات
یا عطیه آلور زیا منصب　　ویرلر بلکه بر اعلا منصب
بو بلاده ایله کچر اوقاتی　　کوزه درلیلهٔ توجیهاتی

ویرر البته کلنجه بیرام　　اوستنه باشنه بر خوشیجه نظام
لیلهٔ دعوی الدقده خبر　　سوم دونماسی ایدر تا به سحر
قولاغی سسده کوزی درده قالور　　دعوت اولمازسه باشی درده قالور
حرم و دائره سندن اوتانور　　او زمانینک و بدی خوشیجه یاتور
ارتکا باته پشیمان اولور ارق　　نقشبند غم دوران اولور ارق
فیلسوفانه ارکان صلاحیله نماز　　خواجکانه ختمه ایلر آغاز
گاه منجم آرایوب که رمال　　اچدرر بختی ایچون گاهیجه فال
رفته رفته طاغیلور اعوانی　　طورمیوب بلکه کیدر غلمانی
دوش اولوب چاره سی یوق بر زحمته　　نرد و شطرنجی ایدرا کلنجه
یوزی یوقدر که واره صرافه　　بکیدن دین ایدینور اضافه
غیری مخذوری نه یوقدر پایان　　هب یازار اسم طاریلور چوق یاران
اول خراباتی بیوک افندر　　صائمه کیم باش چکه جک تعلقدر
از قضا او غرادی باشم درده　　چوق زمان بنده کوتوردم سرده
مرغ جانه ایدوب الله امداد　　اوقفسدن بنی ایتدی آزاد

در ترک عنوان وهضمی دولت

طوغرو يول ايستيجك حقدن توفيق / آدمي بسليه مز زاد طريق
هر طريقك شرفي ذاتله در / صاحبنه كيم رحت ايله درآتله در
ديمي لازمدر اوله قوت بخت / شخص بدبختك اولور ايشلري سخت
حاصلي بيانك عنوان اولمه / فكر شهرتله پريشان اولمه
نه ايسه هضم ايده كوردوكيني / تا كه راحت يه سن نعمتكني
بيلسن عالمي دار محنت / بونده ممكنمي كمال راحت
صاحبنه آسايش ايدر هر فردي / بولنور هر كسك البت دردي

در عدم آسايش اهل جاه

اهل جاهك هله هيچ راحتي يوق / دوشنوب عزلني امنيتي يوق
بلكه اتباعي ايدر ذوق وصفا / كندونك چكديكيدر جور وجفا
لطفنه عالمي ممنون ايده مز / هر كسك خواهشي اوزره كيده مز
باخصوص اولدي زمانه غدار / سويلنور حقنه يوز بيك گفتار
ايشيدرسه اولور البت غمناك / غيرت ايتمزمي درونن صد چاك
بويله محنتله كچر ايامي / دوشنور كيم نه اولور انجامي
سكر منصبله ياتور كن سرمست / جام اقبالي اولور كاهي شكست

باخصوص اكثر ايدر دون همت / بيوديكجه اولوب اهل عظمت
بيلديكي يار صديقن اونودر / اسكي احباب شفيقن اوودر
عار ايدر آنلر ايله الفتدن / اجتناب ايله رك صحبتدن
يانه كيرسه ده باقمز يوزينه / التفات ايلمز اصلا سوزينه
قطره همتني ايتمز تسويغ / ايدر الدن كلن احساني دريغ
سوزنه ياقاپيلور منصبده / انجق انلر ياپيلور منصبده
كندوني عالمه ايلر رسوا / قرانور باشنه بيك دورلو بلا
يعني بر دورلو موفق اوله مز / ارايوب راه صوابي بوله مز
كيديجك صكره الدن فرصت / ايدر اظهار ندامت فاقات
ليك فرصت ينه كيرسه النه / نام احبابي الماز ديلنه
طوتار البت ينه اسكي صويني / چقه ده جاني دكشمز خويني
بيلورز اولدي نيجه اهل نعم / صكره بويله حركتدن نادم
ينه فرصت بوليجق كالاول / ايلدي طورديني غايت مختل
عصرك انواع كبارين كوردك / نيك وبد صورت كارين كوردك
عفتا ربابي سلامت بولدي / كوشه عزلده عزت بولدي

حفظ ایدن عرض و وقار و شانن   کارنك کورمدی هیچ خسرانن

یعنی بیهوده دکلدر هر کار   هر کسك کسب یدیدر ادبار

بی سبب کیمسه یه غدر ایتمزلر   طردو حسرتکش صدر ایتمزلر

جاه اربابنه عفت لازم   صانمه کیم مایهٔ دولت لازم

جاهدن مقصد اولان عفتدر   جمع مال ایتمك ایسه تهمتدر

عفت اربابی اولان صدرنشین   ایکی عالمده اولور خیره قرین

مرتکب طینت اولان صاحب جاه   رتبه و قدرین ایدر محو و تباه

لطفله ایلین جذب قلوب   نزد حقده دخی اولماز محجوب

نه ایسه جمله سی بی راحتدر   چکدیکی بر قورو بوش غیرتدر

کوشهٔ دامنیدر جای شفا   کیزلو کیزلو چکر اما ینه آه

ظاهرا دبدبه و حشمتی چوق   باطننده کدر و محنتی چوق

غبطه ایتمه باقوب اهل جاهه   دوشمه اول قعری بولنماز چاهه

زروهٔ جاه دکل جای قرار   یوجه رتبه علم و فرق منار

یك خطردر حذر ایله بابام   اولمه خواهشکر اعلای مقام

متوسط اوله حال و مالك   ارامه یك اوته سن اقبالك

نور

نور عینم بونی فهم ایله یقین   اولمه عنوانه باقوب ظاهربین

در اتصاف اصناف بعدم انصاف

بعض اصناف ایدر اما راحت   هیچ چکلمز هله دلحرفت

یوقدر انلرده مغرز بر فرد   چون یکیت باشیلری باشلرنادر

نیجه سی نقد حیل صرافی   نیجه سی اولمش اغز خفافی

خواجکیلرده عجائب دولاب   آچدیلر خلقه دولاندرمغه باب

صنف اصنافده یوقدر انصاف   یعنی نادر بولنور سینه سی صاف

ایدرك حیله یه صرف مجهود   آنلرك عقلی اولور عقل یهود

بذل ایدر ملعنته مقدوری   اوسته دن اویله آلور دستوری

کذبی سرمایه ایدوب حیله‌یی کار   دوشورر دامنه انواع شکار

نظری درهم و دیناردهدر   چیقه جق ایکی کوزی کاردهدر

مشتری آکلیه یولدن چویرر   بیورك الله دییر قهوه ویرر

حاجی آغا دیو اکرام ایلر   کندونه غمزه آنی رام ایلر

مدحه آغاز ایدرك کالاسن   چیقارر صانکه اکا اعلاسن

صکره دیر کیم ایو طوتقون بولدم   اولا بو توی کبی برقاز بولدم

نیجه سن شکل تعصبدن کذر … سوره لی کوزلوینی خوشنجه سوزر
آچمز اول بسمله سز دکانی … آلداتر بوله ویلی شیطانی
کورینور کرچه بلنده مسواک … دهنی کذب ایله اما ناپاک
اوقیا فتله نه جانله یاقمش … آتش حیله یه چاقمق چاقمش
یشیلن بسط زمین ایدرک … داردیغی بلنه یمین ایلیه رک
مال سوبلر یه یلاندر بیله سن … اصلی یوقدن هذیاندر بیله سن
صانمه سندن یکا در بازاری … کندونک اوزتا غیدر سیمساری
اوبله مکری قبی مشکل یوقمق … اکسکین یعنی تمام طوتمق
اوکا زاما بیلورز حیله صتان … پاک سرمایه سنه کذبی قتان
دائما محتبی یا ننده … چورودر مالینی دکاننده
نه روا عرضی اولان تجارده … ضم ایده حیله یی کسب و کاره
چکه رک فائده فکر بله زیاده … خلق ایچنده اوله یک حالی عیاده
عاقبت آلچق ایدوب پایه سینی … کدی یه یوکلده سرمایه سینی
صکره دکاننه دوشسه فاره … یاریلوب باشی اوله صد پاره
ما حصل اکثرینک حالی بودر … ازینکا ایتدیکی افعالی بودر

اول ده هر نقدر ایضا فکث … یک اینانمه سوزینه اصنافک
چونکه سندن او تجارت ایله … صانمه کیم سانه صداقت ایلر
سن آنی صادق ایدرسن تحسین … بیه جکدر اوایه کیزلو چمین
انلر احبابینی بربوله صنار … اشینه سودچی کبی چوق صوقار
ویره هپ مالینی آلمه ویره سی … قیودن طشره چقار اول ترسی
لامحاله سنی مغبون ایلر … نیجه دفترده مدیون ایلر
عیبدر عاقله مغبون اولمق … صوکره پشیمانلغه مغرور اولمق
غبن فاحشده هله پک چوقدر … بیلمک آلیش ویریش چوق ایشدر
بیل حسابک چکرایشکده تعب … کیم تعززا دلورا فلاسه سبب
قوللنان عیشینه ایچون عقل معاش … چکمیه ضنک معیشتله تلاش

در راحت از حیله کار او خائنه

ستمکه اوغرامز او شخص محیل … کیرمز سووائره کا اوبله رذیل
خدعه ایچی یارا شورکن جنکه … بویامق خلقی سزا میدر رنکه
جمله ارباب حیل مدبر اولور … حیله سی پک چوغه سوزر طویولور
یوغیکن ولکو کبی حیل کذار … یینه پوستی صویولور آخر کار

آگلسك كيمده خيانت اثری
قربنه وار ییوب اول دوربری

ایلر اوكمّاز اوگروه مكروه
بوله مز ثروت و سامان و شكوه

اكثری مفلس اولور خائنلر
دائم آردنجه گزر دائنلر

آنلرك اولديغيچون ذاتی خبيث
بر ایشه كیرسه ایدرلر تلويث

خائن اولديغی سببدن فاره
دیدیلر باق شو جهان مرداره

بیلمم آیا نه زماندر بو زمان
حالكه بر بشقه جهان اولدی جهان

آرایان اهل امانت بوله مز
كمسه ده باب صداقت بوله مز

آزمایش ایله اولدی معلوم
صدق و اخلاص اثربدر معدوم

اكثر ابنای زماندر حاسد
ظاهره باقمه درونی فاسد

كذبه حمل ایتمه كلامم قطعا
یار صادق بوله مزسن اصلا

اعتبار ایتمه مداهن سوزینه
پاك ایشیدر توكرسك یوزینه

خلقی باشدن چقارر هپ او گروه
پك ملوّث اولور اویله مكروه

نیجه غافللری مغرور ایدرك
اصلی یوق مدحله مسرور ایدرك

چاره سز درده دوچار ایتمشلر
ییوب ایچوب طاغلوب گیتمشلر

آغلهدر آدمی یوزه كولوجی
سرخوشك كریه سیدر مكرسیجی

ایلیوب

ایلیوب دقتله ذهنینی تیز
دوستدن دشمنینی ایله تمییز

بك خطردر ایو فهم ایله كه سن
كورینه دوست یوزندن دشمن

دشمنی دوست اولور صانمه صقن
عرض اخلاصنه آلدنمه صقن

خواب خرگوشنه اولمه مغرور
صو اویور دشمن اویوماز مشهور

ایو كون دوستی ایله یار اولمه
بیوفانا كه غمخوار اولمه

كمسه یه ایتمه عداوت اظهار
شاید اول دوستك اولور آخر كار

حالكی آگلتمه دخی دوستكه سن
كیدرك بلكه اولورسك دشمن

در منع از كشف راز

غنچه وش رازكی صقله مكنون
كل كبی ایتمه صقن كشف درون

چاتلادر سرینی خلقه احباب
دوكیلور شیشهٔ اشكسته دن آب

جان سویسن اوله كورمز مكتوم
صاقله اسرارینی خلقدن مكتوم

عیبدر آدمه كشف اسرار
ارتكاب ایتمز آنی صاحب عار

سنی هر كمسه بیلوب یعنی امین
ویررك دقتله بلكه یمین

دردینه بولمغیچون بر درمان
راز پنهانن ایده سا كه عیان

هیچ مروتمیدر ایتمك افشا
عرض و انصافه یاقشمز حاشا

بو در ارباب خیانت کاری | صانمه اصحاب امانت کاری

مو بمو سیر ایتمه خلقک آرمه | شنع فکر ایله باشلر طارمه

باخصوص ایتمه نهانک اظهار | اولمغه محرم اسرار کبار

قوندررلر سکا بر نقطۀ کم | مجرم اولدی بیلور زهی محرم

ایلمه عقلی هوایه مغلوب | عاقلانه اولور ایشلر مرغوب

عقلینی ایله همیشه اعمال | طورمه جبریه و قدریه مثال

عقلله اولدی مشرف انسان | قالمه مانند بهایم حیران

در مشورت امور

لیک بک عقلده مغرور اولمه | مشورت ایلمه دن دور اولمه

بکنوب عقلنه اولنلر خودبین | قالدیلر کنج ندامتده حزین

قلبی وحی ایله اوکا مستغرق نور | اولدی شاورهم ایله چون مأمور

مستفاد اولور البته عقول | مشورتله بیلنور هر معقول

مشورت جمع عقول ایتمکدر | شرطیده حقی قبول ایتمکدر

مستشار اوله اما که امین | صاحب تجربه و صاحب دین

حقی بر وجهله کتم ایلمیه | کندویه نافعنی سویلمیه

ایلیه راه صوابی ارشاد | ایتمیه یعنی اموری افساد

بوده نادر بولنور عالمده | قالمامش صدق و وفا آدمده

ارایوب بوله نه ایسه ایوینی | بوله مزسن بیلورم احسنی

حقی بیلدکده ولی ایتمه عناد | اولمه غیرت ایله بادی فساد

ایتمیوب راه خطاده اصرار | عودت ایت راه صوابه تکرار

اولور انده نسیان و خطا | عیب ظن ایتمه آنی سن اصلا

مجتهدلرده دخی واقع اولور | رجعت ایتمک بیله سن نافع اولور

ایشلر کده متوکل اوله کور | راه حقه متوسل اوله کور

لیک معلوم دکلدر تقدیر | ایتمه تدبیرده اصلا تقصیر

اوله سن مظهر توفیق خدا | ایلیه خیره موفق مولا

در تدبیر امور بیت

ایله تدبیر امور بیتک | کور تمامیله قصور بیتک

منتظم اولملیدر خانه همان | بیت شاعر کبی تا اوله متین

ویرمیه خانه سنه حسن ختام | کوره مزردی صفا و آرام

دائره کش اوله بیوک حدندن | بیل احاطه ایده مزسن آنی سن

صکره پرکار کبی دونمه لیدر | هر کورن دیر باشی دونمش دلیدر
اولمه حاله مناسب خانه | چوق طیانمز تیز اولور ویرانه
منتظم اولمغیچون احوالک | دائما تسویه ایله حالک
مصرفک اویدره کور ایراده | تا که غمدن اوله سن آزاده
لیک اولاد و عیالی قومه آچ | ایلمه غیریه اصلا محتاج
آنلرک رزقنی الله ویرر | نه وزیر و نه شهنشاه ویرر
امتنان ایتمه عیاله حذر ایت | رحم و شفقت ایله حسن نظر ایت
بیلمیوز حالمزی عقباده | خوش کچنمک ایودر دنیاده
ماحصل دائره‌ک اولسون مضبوط | خانه‌کی ایله نظامه مربوط

در امر ازدواج

ازدواج امری هله امر خطیر | آنده واردر نیجه محذور کثیر
عقلا آنده تحری ایلر | اکثره میل تسری ایلر
چونکه هر کسده طبیعت بشقه | خواهش نفس و محبت بشقه
اختیار ایت آنی کیم رعنادر | چوق تصرف کوتورر بر عنادر
بونده بن اکلدیغم رأی صواب | اخذ منکوحه بقول اصحاب

کرچه

کرچه یوق حره کنیزکده وفا | بولمدم جاریه ده لیک صفا
نه لسانده لطافت بولنور | نه اداسنده نزاکت بولنور
اولسه ده حسن جمالی معلوم | حسن اخلاقی دکلدر مفهوم
بلکه بر خانه بر اندازچیقار | اویکی باشکه بر کوننده ییقار
چون قارشدی موره لی بغدادلی | آزدر جاریه نایلی شانلی
باخصوص اولده اکرمش اوله | آچیله پرده سی کل کبی صوله
طولاشور یعنی اسیر بازارین | ویره دلاله متاع کارین
اولسه ده نازو اداسی مقبول | طبع پاک ایلیه مز آنی قبول
عجمیسی دخی حیوان کبیدر | یا پیمه بر صورت بی جان کبیدر
نه بیلور حسن نظام داری | الی کیرلی عجمی مرداری
تربیت ایلیه مز اولادی | او مثللو دلی طاتسز دادی
عادت جاریهٔ اهل صفا | جمع انواع جواری اما
تازه دن تازه یه ایلر ذوقی | طورمز آرتر کیجه کوندز شوقی
آنلرک اکثری شهواتیدر | طینت خلقی حیوانیدر
بو اعاظیم کباره یاقیشور | صاحب ملک و عقاره یاقیشور

كه اوله مائل تكثيره نسب — كثرتن ظن ايده اولاده سبب
ولدايسه كرم ها ديدر — كثرت زن سبب عا ديدر
سنده ميل ايلر ايسك كوزجيه باق — وار در انلرده حقيقت الحق
آنلرك مرد و زني اصد قدر — اعتبار ايلكه اليقدر
ايتميوب جاريه يه حصر امل — كشي زاده اله بيلسك نه كوزل
ماله حسنه ايتمه رغبت — غرضه دينه ايله دقت
ثيبات اوله دخي معموره — آله كور باكره باكوره
شبهه سز باكره در مستحسن — درنا سفته در البت احسن
بكرا آرا ركسن پدرك معتاده — ثيب آلمه قوجه شا عرزاده
عورتك مالنه اولن لعنت — مال ايچون عورته اولمه عورت
چكمه كر ميت ايله درد عجوز — بيك صو قدر بيكه سن بر عجوز
سم قاتل ديديلر پيره زني — اويله مكروهه بدبو دهني
مكر مكاره دن ايله حذري — ايتمه اول سمته احاله نظري
اولمه خواهشكر خضراي دمن — حسن او دخي تازه چمن
آنلرك كيدي ايمش كيد عظيم — جمله حفظ ايده اول رب رحيم

سعديِ فاحشه وش قوشندر — اوده براويله معظم ايشدر
سور تركك ماليني ولاكه ويرر — پاك اثوابني ناپاكه ويرر
قالميوب جامه ابرار انجامه — صويونوپ صكره كيرر حمامه
اوجقورين بولمازاو لور عشوركش — بيشتمالن قوشانور ناطوركش
سوبجينك صوكي حمام آنه سي — يكدر آندن هله ايتام آنه سي
عورته ويرمه حذر قيل رخصت — كه آنك جوغي ايسه فرصت
آنلري ايتمه اموره محرم — چيقمسون طشره يه هيچ صوت حرم
رخصت فاحشه در اول رخصت — كه كوره كار رجالي عورت
ماكياندن كليجك بانك خروس — اولوب اول خانه نك اهلي مأيوس
شومي اد بار يني جزميله تمام — باشيني كسمكه ايلر اقدام
مرد ايشنه قاريشور سه نسوان — چاره سن كورمليدر بويله همان
عرض سلامه باقشمز حاشا — زن كفار اولور اويله رسوا
ارتكاب ايلرز اهل غيرت — كه ايده اهلنه دائر صحبت
صكره لايقمي نغ دوشمك — نغمت عرضه كوبيكلر اوشمك
بعضيلر بازدي عذاب ناري — ناشزه آتشه بكزرقاري

چون خدا قیلدی رجالی قوام　　اوله مغلوب زن بد فرجام

سنی مأمون وموفق ایده حق　　خانه‌که غالب مطلق ایده حق

در حسن الفت بهمسایه

سدّ و بند ایله باب داری　　تا اوله جارکه لطفک جاری

ایله جار جانبنه عرض خلوص　　نشر ایدوب آب مروّت مخصوص

گرچه ارضاسنه یوقدر چاره　　یه‌سن ایتمه اذیت جاره

قوکشونک اکثری آج کوزلو اولور　　بیک کمده طینت وطوق سوزلو اولور

حالنه ناظر اولور منظره‌دن　　کوزه دیرلر قیودن پنجره‌دن

لا محاله ویرر آنلر البت　　طبعه مانند حواله ثقلت

هر نه ایسه حسدین دفع ایده کور　　حسن الفت روشنده کیده کور

فقرا سن طویوروب نعمت ایله　　اغنیا سیله کوروش عزت ایله

در احوال خدمه

طور اتباعکه ایله دقت　　که بوله قوکشولرک امنیت

اهل عرض اولمایجق خدامک　　نیجه ممکن در اوله آرامک

سفهایی قیوکه اوغراتمه　　اویله چرکابه خدر قیل باتمه

مشکل

مشکل اولدی هله جمع اشباع　　اتباع اوزره هوایه اتباع

نه بلا در سفهایی خدمه　　کوندرر آدمی ملک عدمه

بولنمایجنی قپاندر اکثر　　قاپ قاچ اربابی قپو قاپو کزر

آیلیغه بیلیغه ایلر خدمت　　آرانز حق ولی نعمت

نقدر ایلر ایسک لطف وکرم　　ایدر آنلرینه کفران نعم

منصب اولدقچه قپارلر باره　　اوله رق خدمته یاره یاره

عزل اولنجه یانکه کلمزلر　　اوزمایلکه سنی بیلمزلر

اتفاق ایلیه رک ملعنته　　جمله‌سی بیکدل اولور مفسدته

ویرمکه سوزلرینه استحکام　　قیلیچ آنلردر اویرلر انعام

ملک ایرانده نلر چکدم آه　　ایتدیلر ما ملکم محو وتباه

اکثری بویله خیانتله کزر　　آدمک بغرینی محنتله ازر

امتنان ایلیه رک خدمتینی　　فصل ایدر سفره کش نعمتینی

اوکمار آنلرده بلی چوق سوزینور　　علت فقر ایله سکین کورینور

طورر البت کوزینه نان ونمک　　کور اولور شبهه‌می وار اویله کوپک

خائنی اوغرادر الله قهره　　بولور ارباب صداقت بهره

هله صادقلري پك نادر اولور انلري بولمغه كيم قادر اولور
آقبيق ديرلر آنك كهنهسنه فخر ايدر تازهسي بيلمم نه سنه
بعضيكه آرايوب كنج بولور خانهسنده صانهسن كنج بولور
عبيدر عرضي اولنلا انسانه صقالن يولدره بر اوغلانه
اوله هر حالي يا ننك مقبول قاله اقرانه آراسنده مدخول
چوقدر اويله سفهايه قاپيلور ييقلور عرضي صانور كيم ياپيلور
ظاهرا دوست طوتار محبوبي چاره سنج ايلمهدر مطلوبي
مدبرا كار ايدر اول ناپاكي مكر ادبارينه ايتمز باكي
قيني مردار اولور اول خبيث دامن عصمتي ايلر تلويث
بولنور عشق حقيقي پك آز هب علاقه كوريلن رسم مجاز
نظر پاك اولورسه مطلوب خويدر سير جمال محبوب
اولهده مائل حسن ممتاز اولمازار با نظافت بچه باز
نه كوزلدر خدمه اوله تميز خينز ناپاكدن ايله پرهيز
چوقدر اويله بيغن بولدرمش چهرهسن دوزكي ايله صولدرمش
بر جوانك خط آور كچنور پير پروردهسي دلبر كچنور

كوسترر شيوه خيزانهسيني اكذرر همشيره وانهسيني
بزه لازم دكل اول كونه تعين غيري يرلرده طاشسون تعيين
ابن خلدون حقايق پرور يعني اول صاحب عنوان عبر
درده تقسيم ايدوب خدامي بيلديرر لايق استخدامي
بري هم عاقل وهم صادقدر اعتبار ونظره لايقدر
آني هر بر آريان صانمه بولور پادشاهلر دخي كوچ مالك اولور
بري هم خائن وهم احمقدر جملهسندن هله بو الحقدر
بريسي صادق و احمقدر هم آني ايتمهده نمش مستخدم
بريسي خائن وهم عاقل اولور حسن و قبحي ينه عقليله بولور
اختيار ايت آني استخدامه بويله تحرير ايدر او علامه
هر نه ايسه ايدوب امعان نظر ارتكاب ايتمهليدر اهون شر
ايلمه آرتبودي استخدام كلخنيد ريري اولسون حمام
پاك ظن ايتمه عزبكيرليلري او ملوث يقهسي كبرليلري
هوس ايتمه خدمه جوقلغنه طورسهلرده بو غازي طوقلغنه
ايتمه خدامي امورده محرم آيريلورده ياپار شور دشمنه هم

استماع الله کولوب یوزلرینه — اعتماد ایلمه چوق سوزلرینه

بك خطادر آنلره عورت سویلمه — طاریلورسك قپودن سوز دوکمه

کتخدا عقلنه اولمه محتاج — آچمه انلره کوزینی سن کوزك آچ

مصرف ایتمه وکیل خرجی مین — چوغنی خائندر ایدر صکره یمین

مرد غافل کورر البته زیان — ال ایله طوتیلور یعنی یلان

کلبن ایجاعه ایدنلر دقت — اولدی دلسیز نوال راحت

لیك امکداره رعایت ایله — صادقه سنده صداقت ایله

هله هر دورلو قصوره باقمه — جانی یانمشلری نار ه یاقمه

چاره یوق چکمه لی چار و ناچار — تومن سو حق سنی بی خدمتکار

در تحذیر از مکیفات

حفظ ایدوب دائره کی و اکحال — اولمه پك ذوق و صفایه مائل

جام عشرت ایله مدهوش اولمه — جمع ایدوب عقلکی بیهوش اولمه

ییقلور طورمزا آیاق مست — شیشه عرضی ایدر یغیز شکست

انفعال التده دخی چوق بلکه — کیف ایچون کیم یازاجق کلك و بیان

باده نك جمله بیلور حرمتنی — استمم آچمغه کیفیتینی

ایلی وغل اتم جبابشدرمی — فسقی تولیده سبب بیدرمی

شعرا باده یی ایلرسه ده یاد — نشئه عشقی ایدر جمله مراد

ساقی و مغبچه معناسی مجاز — بیلور ارباب حقیقت نیجه راز

صانمه صهبای بهاری آب چیلور — مهر جاکبی خماری چکیلور

مسلمانه کوره ورنا مسعود — شرب پیرمغان شرب یهود

کلدمه باده هوادن باده — ورمن عقلکی ویرمه باده

بیلمیوب خدیتن ایدن نوش شراب — حد شرب ایله چکر صکره عذاب

هر عرق اولدی مقطر جیفه — صانمه کیم آب مطهر جیفه

عنبر تیه دیدی چوق بیچاره — اولهبدر رایحه لی مرداره

طالدیر و کندوکی غش و نوشه — خم صهبا کبی کلمه جوشه

اولمسون خوشله باشك خوش — آنلر ایله کورشولمز بیهوش

کتوروب مشبر بنه شاید شوق — ایده لر میکده لر یولنه سوق

آنلرك صحبتی خلط وهذیان — کتورر طبعنه صکره غثیان

الحذر آنلر ایله الفتدن — زوق ایا اولمه سن ول عشرتدن

نه بلادر هله برشو آفیون — که ایدر آدمی سست و مجنون

بنگی گتیم ایلیه هزار سارین　　شیره کش طاتلو صانور گفتارین
تلخ اولور ذائقهٔ ادراکی　　شکر ایلرسه دخی تریاکی
صیقلو رسکک اهل معجون اولمه　　دخی تریاکیٔ قنبور اولمه
مبتلا در ظرفا شمدی بتون　　بوی اکراهی ویرر قهوه توتون
عادت ایت قلّت استعمالی　　ضررندن اوله طبعک حالی
ایتمه قلیان کبی دائم غلیان　　ایتشکی ایله عالمده طوفان
قهوه خانه بوجاغنده قوقمه　　اویله سفلی یره باشک صوقمه
یا قشوری اوله اهل عرفان　　ذلّ ایله گوشه نشین دکّان
ناتراشه اوله شایسته مکر　　سرگرانیٔ دکّان بربر
توتونه بو فلیه رق نیجه دنی　　قیاتوب بورنی قورر هم دهنی
جبه بر قهوه یه پک جانی جکر　　اولور اوّل ثقلت دکانی جکر
آنلرک اکثری آواره اولور　　صقالی صایر دیشی قاره اولور
خوشجه بر کیف ایدی انفیهٔ خبیث　　ایتمه ریش و برونی تلویث
اکلدک اوشته بو کیفیاتی　　آدمک کیفی کرکدر ذاتی

در منع قوشبازی

سخنی

سخنی ایلدک اما تطویل　　ایده لم بر ایکی سوزله تذییل
عبث اولمه حذر قیل مشغول　　سندن آنجق بودر اشته مأمول
بولنور نیجه هوائی شهرک　　چکمه مش درد و بلای دهرک
کوزی باغلو قوشه بکزر اکثر　　مرغ عقلن اوچوروب قوشبازلر
کزدررلر قفاریه قفسی　　قیصیلور شوقله قوش کبی سسی
یم دوکر قوشلره دانه چهار　　دانهٔ عقلنی یابانه چیقار
طوندیغن بیلیوب ایتمز محتاج　　براغور یاورلیرین لانه دهج
قوشی قوشیله صانور کیم ایده صید　　صکره بر دامه دوشر اول لاقید
بو قدر ارضاعی نیجه انکث　　قوشنجه جانینه قیوب حیوانک
قفسه بلبلی محبوس ایلر　　بوی کلدن آنی مأیوس ایلر
بسله قوش سودی ایلر فرضا　　نه بیچاره ایدر رواو بلا
عندلیب ایده قفسدن فریاد　　نه روادر ایشیدنلر اوله شاد
آنلر آب و هوا زمره سیدر　　عقلی قوشمش سفها زمره سیدر
سر بام اوزره ده چیقه قوشباز　　اوله مز حاصلی بالا پرواز
بلبلی گوش ایده گورکاشنده　　غنچهٔ طبعک اوله پرخنده

صانمه کیم قوش دیلنک لذتی وار | طوطیده رشاعر شیرین گفتار

در صنع شکوفه کاری

بو بیله بیهوده عملر چو قدر | مبتلا سینه نهایت یوقدر

وار نیجه تازه آچلمش چلبي | لاله چیلکلر طاقمش لقبی

ایلیوب طرح شکوفه فکرین | صاقیسی صابغلاو نقش ذکرین

دیکمه رنککه عقل ویرمش | صانه سن قعر زمینه کیرمش

باغ عباکاریدر اوکندیکی چک | دیمه سونلر سکا کیم بونه چیچک

دهنک قیلمه صوغانجغنه راز | ایتمه سونلر سکا بیک دورلو بیاز

نوبهار اولسه چیقوب کلزاره | قیل تماشا آچیلا ازهاره

صنع باري یه بوجه دقت | سنبل و کللري سیر ایت دقت

باغ عرفانده سنبل اوله کور | سن او کلشنده آچل کل اوله کور

دبه لو اشته بو سنبل زاده | تازه کلدر چمن اجداده

دیلرم حقدن ابا نجل نجیب | باغمزده اوله سن سنبل طیب

فضل ایله شهرت جدک بوله سن | ثاني شارح اشباه اوله سن

سیني معمور و معمر ایده حق | لطف و انعامنه مظهر ایده حق

خاتمه

خوش بیلورسنکه ایا نجل خبیر | بونی بر هفتهده ایتدم تحریر

باخصوص اولمشیدم پک خسته | بوله یازدم شکسته بسته

حال بیمارده کلمی معلوم | اولدي بو بیله هذیان محموم

ویرمدم حسن نظام ترتیب | عین نسویدي بو اکثر غریب

شاعرانه یازیلوب بعض نکات | موجب ضحک ضروري کلمات

ایلدم نیت تنشیط قلوب | بیلمنامدم اولناکیم مرغوب

وار ایسه سهو و خطا و هذیان | اومارم اوله قرین عفران

ایتمدم حاصلی تطویل کلام | بودر انجق سکا اقصای مرام

که بیلوب تخلیه و تحلیه یي | ویره سن ذاتنه خوش ترتیبی

بوله سن رونق خلق حسنی | هرکور ایلیه تحسین سني

خالقک سودکیدر شخص خلوق | آکا ایتمزمي محبت مخلوق

اوقوبیک جانله احیای علوم | حسن خلق آنده سرایا معلوم

ایله اخلاق علائیه نظر | بول نصیر بده کي معنایه ظفر

وار بو فنده کتب نامعدود | اکثرین بزده بولورسن موجود

ليك بو پير جوان طبع حقير	بيرو سابق تقدير قرير
دور ايدوب خيلي زمان دنيايي	آكلدم نيجه خفي معنايي
چوق زمان محرم اسرار اولدم	همدم زمرۀ ابرار اولدم
نيجه خدمتده اولوب مستخدم	ايلدم فهم خفايايي احم
ايدوب اطوار زمانه دقت	نيجه حالاتدن الدم عبرت
كرم و سردين چكرك كردونك	دوريني سير ايله چرخ دونك
قالمدي كورمديكم عالمده	وقت اقبال و زمان غمده
ماحصل كهنه سوار عصرم	واقف شيوۀ كار عصرم
يعني چوق نسنه‌يي علا بيلورم	كيزلو معنالري رعنا بيلورم
آكله كيم بو يازيلان كفتاري	اكثري تجربه مكث آثاري
غيريلر بويله دقايق يازمز	يازده عصره موافق يازنز
فهم ايدوب قدريني وجدانكده	جا ايليه‌سن يانكده
سكا بو پاك نصيحت بنده	استرم طوتمغه همت سنده
پندمي ايتمه صقن محو و هبا	ديمه كيم لاف نصيحتي بابا
شبهه يوق قوت انطاق الهيدر كيم	كلك وهبي بوني بر هفته‌ده ايتدي اتمام

اولدي تاريخيده خال رخ زيباي خيال
حسن وجهله لطفيۀ نو بولدي ختام

سنه ١٢٠٥

[illegible]

[illegible]

من كتب عبد الفقير اليه سبحانه وتعالى
السيد محمد شاكر ابن علي عارف عن
خواجكان ديوان همايون غفر
الله ذنوبهما وستر
عيوبهما

عفي عنه

جراحات السنان لها التيام
ولا يلتام ما جرح اللسان

تسلی جبریل علیه السلام

یا یوسف بند و زنداندن الم چکمه که سنک ریزه حبس معادنده مقاصیه
لعل آبدار اولوب زیور افسر سلاطین اولمزدی و قطره آب
تنکنای صدفده محبوس اولمه در شاهوار اولوب محبوبلر صاحبه
دست رس بولمزدی